

AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATINDA VE ULUSLARARASI HUKUKİ METİNLERDE
TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLUYLA TAŞINMASINDA ROL ALAN KİŞİLERİN
EĞİTİMİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVZUATIN KARŞILAŞTIRILMASI

GÜLŞAH AYTEKİN

AVRUPA BİRLİĞİ UZMANLIK TEZİ

Bu uzmanlık tezinde öne sürülen fikirler eserin yazarına aittir;
Ulaştırma Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmaz.

EYLÜL - 2011

Danışman ve Tez Jürisi Üyelerinin İmza Sayfası

..... tarafından hazırlanan.....
.....
.....adlı bu
tezin AB Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

(İmza)

(Tez Danışmanı)

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

İmzası

Başkan :

Üye :

Üye :

Üye :

Üye :

Tarih : .../.../.....

Bu tez, Ulaştırma Bakanlığı Avrupa Birliği Uzman Yardımcılarının Uzmanlık Tezlerini hazırlarken uyacakları AB Uzmanlığı Tez Hazırlama Yönergesi ile belirlenen kurallara uygundur.

YETERLİK SINAV KURULUNA BEYAN

Bu belge ile bu uzmanlık tezindeki bütün bilgileri akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Adı-Soyadı : Gülşah AYTEKİN

ÖZ

AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATINDA VE ULUSLARARASI HUKUKİ METİNLERDE TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLUYLA TAŞINMASINDA ROL ALAN KİŞİLERİN EĞİTİMİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVZUATIN KARŞILAŞTIRILMASI

Aytekin Gülşah

Ulaştırma Bakanlığı
Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi

Eylül 2011

Bu tezde; karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında rol alan şoför, güvenlik danışmanı, gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltanların eğitimleriyle ilgili AB müktesebatı, konuyla ilgili uluslararası hukuki metin olan ADR ve Türk mevzuatı incelenmektedir.

Tezin amacı; tehlikeli mal taşımacılığında rol alan kişilerin eğitimi ile ilgili ADR'nin ve AB Müktesebatının incelenerek, konuya ilişkin Türk mevzuatındaki eksikliklerin tespit edilmesi ve mevzuatımızın oluşturulmasında ve sektörün geliştirilmesinde faydalanılabilecek başvuru kaynağı niteliğinde bir çalışma ortaya konulmasıdır.

Bu çalışmada, tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili Türk Mevzuatı'nın, AB Müktesebatı ve ADR'ye tam olarak uyumlaştırılmasının nasıl sağlanacağı sorusuna cevap aranmaktadır.

Tüm analiz ve incelenmelerden sonra, Türkiye’de tehlikeli mal taşımacılığının daha güvenli, kaliteli olmasına ilişkin ve tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili Türk Mevzuatı’nın, AB Müktesebatı ve ADR ile daha uyumlu şekilde yapılmasına yönelik aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

Güvenlik danışmanlarının taşıma yapacakları kurallara uygun taşıma yapmaları konusunda taşımada yer alanları yönlendirmeleri ve şirket içi eğitimlerdeki önemli rolleri nedeniyle, öncelikle güvenlik danışmanlarıyla ilgili bir mevzuatın çıkarılıp, güvenlik danışmanlarının eğitimi sisteminin uygulamaya konulması gerekmektedir.

Mevzuatta yer alan ufak farklılıkların haricinde, mevzuatlarda geçen “tehlikeli madde” terimi yerine “tehlikeli mal” teriminin kullanılması gerekmektedir. Ayrıca AB mevzuatıyla Türk mevzuatının tam uyumunun sağlanması için, yol kenarı denetlemeleriyle ilgili de bir mevzuatın hazırlanması gerekmektedir.

Bunların dışında, tehlikeli mal taşımacılığında yer alacak kuruluşların sorumluluklarının belirlenmesinde ve tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili konularda farklı kurum ve kuruluşların katılımıyla danışma kurullarının oluşturulmasında fayda olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; çevreye, insanlara ve mülklere verebileceği olası zararları engellemek için, Türkiye’deki karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı mevzuatının ve uygulamalarının uluslararası anlaşmalara ve AB mevzuatına tam uyumunun sağlanması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Karayolu, tehlikeli mal, tehlikeli madde, taşımacılık, Tehlikeli Malların Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), SRC 5, şoför, güvenlik danışmanı, denetleyen, gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü, boşaltan, eğitim.

ABSTRACT

COMPARISON OF THE EUROPEAN UNION ACQUIS AND INTERNATIONAL LEGAL TEXTS TO THE TURKISH LEGISLATION CONCERNING THE TRAINING OF THE PERSONNEL INVOLVED IN THE TRANSPORT OF DANGEROUS GOODS BY ROAD

Aytekin Gülşah

Ministry of Transport and Communications
European Union Expert Thesis

September 2011

In this thesis, European Union (EU) acquis, ADR, the international legal text regarding the transport of dangerous goods by road, and the legislation of Turkey concerning the personnel involved in the transport of dangerous goods by road (driver, safety adviser, consignor, carrier, consignee, loader, packer, filler, tank-container/portable tank operator and unloader) is examined.

The aim of this thesis, is to investigate European Union (EU) acquis and ADR regarding the training of the personnel involved in the transport of dangerous goods by road and determination of inadequacies in the Turkish legislation and to provide a basis for the foundation of new legislation and development in sector.

In this study, an analysis of the process which Turkey will follow in order to establish the full alignment of her legislation with the EU acquis and ADR.

Finally, after all the analysis and examinations, the following proposals for a safer, more qualified dangerous goods transportation in Turkey, and concerning the transport of dangerous goods, improved alignment of the Turkish legislation with EU acquis and ADR are presented.

Because of the guidance of the safety advisers to the transport enterprises for the convenient transport of the dangerous goods to the regulations and the important roles of the safety advisers in the training of the personnel of the enterprises, there should be a regulation about safety advisers and a system for training of the safety advisers.

Despite of the minor differences in the ADR and the Turkish legislation, the term “dangerous goods” should be used instead of the term “dangerous substances”. Moreover, a regulation on the road side checks should be prepared for the full alignment of EU acquis.

Apart from these, the assigning of the responsibilities to the institutions and constituting of the advisory committees for all aspects of the transport of dangerous goods by road sector is thought to be useful.

Finally; full alignment of the implementation and the legislation of the EU acquis and the international agreements on the transport of dangerous goods by road needs to be applied in order to prevent harm to humans or property and damage to the environment.

Keywords: Road, dangerous goods, dangerous substances, transportation, European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road (ADR), SRC 5, driver, safety adviser, consignor, carrier, consignee, loader, packer, filler, tank-container/portable tank operator, unloader, training.

İÇİNDEKİLER

KONUSU:	SAYFA NO:
BEYAN	i
ÖZ	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
ŞEKİLLER	xii
TABLOLAR	xiii

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin Amacı.....	4
1.2. Tezin Kapsamı.....	5
2. AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATI'NDA KARAYOLUYLA TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI	7
2.1. 2008/68/EC Sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı ile İlgili Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi.....	7
2.2. 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi.....	10
2.3. Komisyon Kararları.....	11
2.4. Tehlikeli Malların Karayoluyla Taşımacılığında Denetleme ile İlgili Direktifler.....	11
3. TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLU İLE ULUSLARARASI TAŞIMACILIĞINA İLİŞKİN AVRUPA ANLAŞMASI	13
3.1 Türkiye'nin ADR'ye Taraf Olma Süreci.....	14
3.2. ADR'nin Yapısı.....	15
3.3. ADR Hükümleri.....	17
3.3.1 ADR'ye Göre Tehlikeli Malların Sınıflandırılması.....	18
3.3.2. Taşıma Türlerine Göre Muafiyetler.....	20

4. TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞINDA ROL ALAN KİŞİLER İLE İLGİLİ ADR BÖLÜMLERİ.....	21
4.1. Güvenlik Danışmanları.....	21
4.1.1. Güvenlik Danışmanının Görevleri.....	21
4.1.2. Güvenlik Danışmanının Eğitimi ve Sınavları.....	23
4.1.3. Güvenlik Danışmanı Sertifikası.....	27
4.2. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförler.....	27
4.2.1. Temel Eğitim.....	29
4.2.2. Tank Eğitimi.....	30
4.2.3. Sınıf 1 (Patlayıcı Maddeler) Eğitimi.....	30
4.2.4. Sınıf 7 (Radyoaktif Malzemeler) Eğitimi.....	30
4.2.5. Başlangıç Eğitim Programı.....	31
4.2.6. Bilgi Yenileme Eğitimi.....	31
4.2.7. Eğitimin Onaylanması.....	32
4.2.8. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförlerin Sınavları.....	33
4.2.9. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförlerin Sertifikaları.....	34
4.3. Denetleyenler.....	36
4.4. Gönderen, Taşıyan, Teslim Alan, Yükleyen, Paketleyen, Dolduran, Tank/Konteyner/Portatif Tank Operatörü, Boşaltan.....	37
4.4.1. Emniyet Eğitimi.....	38
5. KARAYOLUYLA TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI İLE İLGİLİ TÜRK MEVZUATI.....	40
5.1. Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik.....	40
5.1.1. Taşıma Faaliyetlerine İlişkin Genel Kurallar.....	42
5.1.2. Denetim.....	43
5.1.3. Güvenlik Danışmanı.....	44
5.1.4. Eğitim.....	45
5.1.5. Diğer Yönetmelik Hükümleri.....	45
5.2. Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Yapılan Son Değişiklik.....	46
5.3. Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği.....	47

5.4. Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik	
Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi.....	49
5.4.1. Eğitim Kurumları.....	50
5.4.2. Eğiticiler.....	51
5.4.3. Tehlikeli Madde Taşımacılığı Eğitiminin İçeriği.....	51
5.4.3.1 ADR Temel Eğitimi.....	52
5.4.3.2 ADR Tank Eğitimi.....	53
5.4.3.3 ADR Sınıf 1 Eğitimi.....	53
5.4.3.4 ADR Sınıf 7 Eğitimi.....	53
5.4.3.5 Tehlikeli Madde Taşımacılığı Yenileme Eğitimleri.....	54
5.4.4. SRC 5 Belgesi.....	55
5.4.5 Diğer Yönerge Hükümleri.....	56
5.4.6. TMYB ve SRC 5 Alma Süreci.....	57

6. TEHLİKELİ MALLARIN TAŞIMACILIĞINDA MODLAR ARASI

ENTEGRASYON	58
6.1. BM Düzenlemeleri.....	58
6.1.1. Tehlikeli Mal Taşımacılığı ve Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyum Sistemi Üzerine Birleşmiş Milletler Uzmanlar Komitesi.....	59
6.1.2. BM Tehlikeli Mal Taşımacılığı Tavsiyeleri.....	60
6.1.3. Birleşmiş Milletler Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyumluluk Sistemi	63
6.1.4. BM Testler ve Kriterler Kılavuzu.....	63
6.2. Tehlikeli Mal Taşımacılığı ile İlgili Uluslararası Anlaşmalar.....	63
6.3. ADR’de Diğer Düzenlemelere Uygulanabilme Hükümleri.....	67
6.3.1. Deniz ve Havayoluyla Taşımaları İçeren Bir Taşıma Zincirinde Taşıma.....	67
6.3.2. Karayolu Dışında Yapılan Taşımalar.....	69
6.4. Çok Modlu Tehlikeli Mal Taşımacılığında Farklılıklar ve Çözüm Yolları.....	70

7. TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLUYLA TAŞINMASI KONUSUNDA AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATI VE ULUSLARARASI HUKUKİ METİNLER İLE TÜRK MEVZUATININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	73
7.1 Farklılıkların Analizi.....	73
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	77
KAYNAKÇA.....	80
EK-1.....	83

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ADR: Tehlikeli Malların Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması

(Anlaşmanın orđinal (Fransızca) hali: Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route)

(European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)

BM: Birleşmiş Milletler

BMAEK: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu

UN No: (BM Numaraları) Madde veya nesnelerin Birleşmiş Milletler Model Yönetmelikleri'nden alınmış 4 basamaklı tanımlama numarası

GHS: Birleşmiş Milletler Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyumluluk Sistemi (Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals)

RID: Tehlikeli Malların Demiryolları İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Düzenlemeler

(Regulations concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Rail)

ADN: Tehlikeli Malların İ Suyolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması

(European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways)

CO₂: Karbondioksit

ICAO-TI: Havayoluyla Tehlikeli Malların Güvenli Taşımacılığı için Teknik Talimatlar

IATA-DGR: Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği'nin Tehlikeli Mallar Talimatları

IMO: Uluslararası Denizcilik Örgütü

IMDG Kod: Uluslararası Denizcilik Tehlikeli Yükler Kodu

(International Maritime Dangerous Goods Code)

Kg: Kilogram

KTFMYEY: Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği

MYEYB: Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yetki Belgesine

TMKTHY: Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik

TMYB: Tehlikeli Madde Taşımacılığı Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yetki Belgesi

SRC 5 Belgesi: Tehlikeli mal taşıyan şoförlerin alması gereken mesleki yeterlilik belgesi

SRC: (Sürücü) Karayolunda motorlu bir aracı veya taşıtı sevk ve idare eden kişi

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: ADR.....	13
Şekil 4.1: ADR'ye Göre Şoför Belgelerinin Ön Yüzü.....	35
Şekil 4.2: ADR'ye Göre Şoför Belgelerinin Arka Yüzü.....	35
Şekil 5.1: SRC 5 Belgesi Örneğinin Ön Yüzü.....	55
Şekil 5.2: SRC 5 Belgesi Örneğinin Arka Yüzü.....	56
Şekil 6.1: Tehlikeli mal taşımacılığını düzenlemek için BM mekanizmaları ve uluslararası anlaşmalar.....	66

TABLULAR

Tablo 3.1: ADR'ye Göre Tehlikeli Malların Sınıflandırılması.....	19

BÖLÜM I

GİRİŞ

Türkiye'nin 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Anlaşmasının imzalamasıyla başlayan Avrupa Birliği (AB) ile yakınlaşma süreci, 10-11 Aralık 1999 tarihinde Helsinki'de yapılan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde Türkiye'nin adaylığının resmen onaylanmasıyla devam etmiştir. AB, Türkiye ile tam üyelik müzakerelerine 3 Ekim 2005 tarihinde başlamıştır.

14 - 15 Aralık 2006 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen Avrupa Konseyi Zirve Toplantısında AB'nin, Türkiye'nin Gümrük Birliği Ek Protokolünün şartlarını tam olarak yerine getireceği zamana kadar müzakerelerin açılmaması kararını aldığı sekiz fasıldan biri Taşımacılık Politikası Faslıdır. Türkiye'nin AB üyeliği için gerekli mevzuat uyumlarının gerçekleştirilmeye devam etmesi için "Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı: 2007-2013" yayınlanmıştır. Bu program ile Taşımacılık Politikası Faslı gibi açılmayan fasıllarda da AB üyeliği için gerekli mevzuat uyumlarının yapılması planlanmıştır.

Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nın (2007-2013) ve Türkiye'nin Katılım Süreci İçin AB Stratejisi (2010-2011) Eylem Planı'nın Taşımacılık Politikası kısımlarında "Tehlikeli Maddelerin Taşınması Hususunda Görevli Güvenlik Danışmanlarına İlişkin Tebliğ" in çıkarılmasında yarar görülen yasal düzenlemeler arasında olduğu belirtilmiştir.

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ulaştırmanın ağırlıkla gerçekleştirildiği taşıma modu, karayolu taşımacılığıdır. Türkiye'de yapılan eşya taşımalarının 2008

verilerine göre yaklaşık % 92'si karayoluyla yapılmaktadır ⁽¹⁾. Dolayısıyla ülkemizde tehlikeli mal taşımacılığının da büyük kısmı karayoluyla yapılmaktadır.

Tehlikeli mallar, insanları, mülkleri ve çevreyi tehlikeye sokabilecek olan, sahip oldukları tehlike özelliğine göre farklı sınıflara ayrılan tehlikeli madde ve nesnelerdir. İnsanlara, çevreye, mülklere ve diğer mallara zarar verebilecek kazaları ve taşımının düzgün yapılmamasından dolayı meydana gelebilecek herhangi bir zararı önlemek için tehlikeli mal taşımacılığının düzenlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Birleşmiş Milletler öncülüğünde 1957 yılında Cenevre'de, "Tehlikeli Malların Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması" (ADR) (orjinal adı "Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route") imzalanmıştır ⁽²⁾. Şu an itibariyle 47 ülke ADR'ye taraftır. AB ülkelerinin hepsi ADR'ye taraftır ⁽³⁾. Türkiye, ADR anlaşmasına 22 Mart 2010 tarihinde taraf olmuştur.

ADR'nin amacı, uluslararası karayolu taşımacılığında güvenliğin artırılması, BM Tavsiyelerine dayanarak tehlikeli malların sınıflandırılması, paketlenmesi, etiketlenmesi, taşıma birimlerinin ve çeşitli ekipmanlarının üretimi, işaretlenmesi, periyodik bakımı, testleri ile ilgili standartlar ve kuralların, diğer taşıma türlerindeki tehlikeli mal taşımacılığı kurallarıyla uyumlu bir şekilde ortaya konmasıdır. ADR'nin uygulanmasıyla karayolunda meydana gelen kazaların çevresel ve sosyal etkileri ve karayoluyla taşımacılık faaliyetlerinin ortaya çıkardığı riskler azalmıştır.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun hazırladığı Türkiye 2010 İlerleme Raporunda karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili "Türkiye, 22 Şubat 2010 tarihinde, Tehlikeli Malların Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Avrupa Anlaşmasına (ADR) taraf olmuştur. Ancak, Kara Ulaştırması Genel

¹ TÜİK, Ulaşım yollarına göre yük ve yolcu taşıması tablosu (Ayrıntılı bilgi için bkz.

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=52&ust_id=15, 18/01/2011)

² Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), 2011. (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://live.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr2011/11contentse.html>, 30/05/2011)

³ UNECE Ülke Bilgisi, http://live.unece.org/trans/danger/publi/adr/country-info_e.html, 28/05/2011

Müdürlüğü'nün⁽⁴⁾ ADR'nin uygulanması için kurumsal ve teknik kapasitesi sınırlı olmayı sürdürmektedir.” denmektedir.

Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nın (2007-2013) ve Türkiye'nin Katılım Süreci İçin AB Stratejisi (2010-2011) Eylem Planı'nın Taşımacılık Politikası kısımlarında “Tehlikeli Malların Taşınması Hususunda Görevli Güvenlik Danışmanlarına İlişkin Tebliğ” çıkarılmasında yarar görülen yasal düzenlemeler arasındadır.

Avrupa Birliği Müktesebatı'nda karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığını düzenleyen en temel mevzuat, 2008/68/EC Sayılı “Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı ile İlgili Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi”dir. Bu direktifle tehlikeli malların sadece karayoluyla taşınması değil, karayolu, demiryolu ve iç suyollarıyla taşınması da düzenlenmektedir. Direktifte tehlikeli malların karayoluyla taşınması konusunda, bazı Üye Ülkelerin ulusal taşımacılık konusunda aldıkları istisnalar hariç olmak üzere, ADR hükümleri benimsenmektedir ⁽⁵⁾. Bu nedenle, karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında AB Müktesebatı ve Türk Mevzuatı'nı karşılaştırmak için, ADR ile Türk Mevzuatı'nın arasındaki farklılıkları incelemek gerekmektedir.

Ayrıca karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında denetlemeyi düzenleyen AB direktifleri bulunmaktadır.

Türkiye'de tehlikeli mal taşımacılığı “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik” (TMKTHY) ile düzenlenmiştir ⁽⁶⁾. “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına

⁴ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile “Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü” olarak yapılandırılmıştır.

⁵ 2008/68/EC, “Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi”, 24 Eylül 2008

⁶ Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik, 26479 sayılı Resmi Gazete, 31/03/2007

Dair Yönetmelik”⁽⁷⁾ ile TMKTHY’in bazı kısımları için uygulama zamanlarında değişiklik yapılmıştır.

Ayrıca tehlikeli mal taşıyan şoförlerin eğitimi ile ilgili hükümler Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü’nce⁽⁸⁾ 17/06/2010 tarihinde yayımlanan “Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi” ile düzenlenmiştir.⁽⁹⁾

1 Kasım 2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan KHK/655 Karar Sayılı “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile bütün taşıma modlarındaki tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere, Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü, Bakanlığın yeni teşkilat yapısında yer almıştır.⁽¹⁰⁾

1.1. Tezin Amacı

Bu tezde; karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında rol alan şoför, güvenlik danışmanı, gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltanların eğitimleriyle ilgili AB müktesebatı, ADR ve Türk mevzuatı incelenmektedir.

⁷ Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 27789 sayılı Resmi Gazete, 18/12/2010

⁸ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile “Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü” olarak yapılandırılmıştır.

⁹ Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi, Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü, 17/06/2010, (Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.kugm.gov.tr/BLSM_WIYS/KUGM/tr/Belgelik/Mevzuat/Yonergeler/20100617_140143_2769_1_64.doc, 28/01/2011)

¹⁰ Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 28102 sayılı Resmi Gazete, 01/11/2011

Bu kapsamda hazırlan bu tezin amacı; tehlikeli mal taşımacılığında rol alan kişilerin eğitimi ile ilgili ADR'nin ve AB Müktesebatının incelenerek, konuya ilişkin Türk mevzuatındaki eksikliklerin tespit edilmesi ve mevzuatımızın oluşturulmasında ve sektörün geliştirilmesinde faydalanılabilecek başvuru kaynağı niteliğinde bir çalışma ortaya konulmasıdır.

1.1. Tezin Kapsamı

Bu çerçevede, tezin birinci bölümü olan bu bölümle tezin girişi yapılmıştır. Tezin ikinci bölümünde, Avrupa Birliği Müktesebatı'ndaki tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili direktifler hakkında bilgi verilmiştir.

AB Müktesebatı'nda, ADR hükümleri benimsendiği için, tezin üçüncü bölümünde ADR hakkında genel bilgi verilmiştir.

Tezin dördüncü bölümü, ADR'de karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında yer alanlarla ilgili bölümlerin incelenmesine ayrılmıştır. Beşinci bölümde tehlikeli malların karayoluyla taşınması ile ilgili Türk Mevzuatı incelenmiştir.

Altıncı bölümde tehlikeli malların taşımacılığında modlar arası entegrasyon ve tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili uluslararası anlaşmalar ve düzenlemelerden bahsedilmiştir.

Yedinci bölümde, tehlikeli malların karayoluyla taşınması ile ilgili AB Müktesebatı ve uluslararası hukuki metinler yani ADR ile Türk Mevzuatı'nın karşılaştırılması yapılmıştır.

Sekizinci ve son bölümde ise elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş ve bu doğrultuda geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Türk Mevzuatında konuyla ilgili eksiklikler bulunmakla beraber, mevcut mevzuat bazı ufak farklılıklar haricinde, genel olarak ADR ile (dolayısıyla AB Müktesebatı ile) uyumludur.

Bakanlığın teşkilat ve görevlerinde değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname nedeniyle Bakanlığın mevzuatının güncellenmesi çalışmalarında, bu ufak farklılıkların da giderilip, mevzuatın ADR ve AB direktifleriyle tam uyumlu hale gelmesi gerekmektedir. Özellikle güvenlik danışmanlarına yönelik kapsamlı bir mevzuata gerek vardır. Ayrıca denetlemelerle ilgili Türk Mevzuatı'ndaki kısmın, AB direktiflerine uyumlu hale gelecek şekilde yenilenmesi gerekmektedir.

BÖLÜM II

AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATI'NDA KARAYOLUYLA TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI

Avrupa Birliği Müktesebatı'nda karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili en temel direktif, 2008/68/EC Sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı ile İlgili Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifidir. Ayrıca bu direktifi, "Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması"nın (ADR) son versiyonuna güncelleyen 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi ilgili en güncel direktiftir. Bu direktifler haricinde denetlemelerle ilgili direktifler de bulunmaktadır.

2.1. 2008/68/EC Sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı ile İlgili Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi

Bu direktif ile tehlikeli malların karayolu, demiryolu ve iç suyollarıyla taşınması hakkındaki hükümler tek bir direktif altında toplanmıştır.

Tehlikeli malların karayoluyla taşınması direktifin Ek I kısmında, demiryoluyla taşınması direktifin Ek II kısmında, iç suyuyla taşınması ise direktifin Ek III kısmında yer almaktadır. Bu direktif,

—Tehlikeli Malların Karayoluyla Taşımacılığıyla İlgili Üye Devletlerin Yasalarının Yakınlaştırılması Konusundaki 94/55/EC sayılı Konsey Direktifini,

—Tehlikeli Malların Demiryoluyla Taşımacılığıyla İlgili Üye Devletlerin Yasalarının Yakınlaştırılması Konusundaki 96/49/EC sayılı Konsey Direktifini,

—Karayolu, Demir Yolu ve İç Suyolu İle Tehlikeli Malların Taşımacılığı İçin Güvenlik Danışmanlarının Tayin Edilmesi ve Mesleki Ehliyeti Hakkındaki 96/35/EC sayılı Konsey Direktifini,

—Karayolu, Demiryolu ve İç Suyolu İle Tehlikeli Mal Taşımacılığında Güvenlik Danışmanları İçin Asgari Sınav Şartlarına İlişkin 2000/18/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifini,

—Tehlikeli Malların Karayoluyla Taşımacılığı İle İlgili Direktif 94/55/EC Üzerine Üye Ülkelerin Bazı Belirli Muafiyetleri Kabul Etmelerine İzin Veren 2005/263/EC sayılı Komisyon Kararını,

—Tehlikeli Malların Demiryoluyla Taşımacılığı İle İlgili Direktif 96/49/EC Üzerine Üye Ülkelerin Bazı Belirli Muafiyetleri Kabul Etmelerine İzin Veren 2005/180/EC sayılı Komisyon Kararını

yürürlükten kaldırmaktadır.

Direktifte ADR, RID ve ADN'nin tehlikeli malların uluslararası güvenli taşımacılığı hakkında ortak kurallar belirlediği ve söz konusu kuralların tehlikeli malların taşımacılığı şartlarını AB içinde uyumlaştırmak ve ortak taşıma pazarının uygun şekilde işlemlerini sağlamak amacıyla ulusal taşımaya genişletilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Bu nedenle, bu Direktif ile her bir AB ülkesinde tehlikeli malların ulusal taşımacılığında, uluslararası tehlikeli mal taşımacılığı anlaşmaları olan ADR, RID ve ADN anlaşmalarının kurallarının geçerli olacağı anlaşılmaktadır.

Direktifin hükümleri silahlı kuvvetlerin doğrudan ve fiziksel sorumluluğu veya danışmanlığı altında yapılan tehlikeli mal taşımacılığına da uygulanmaz. Ancak, silahlı kuvvetler adına çalışan ticari yüklenicilerce yapılan tehlikeli mal taşımacılığı, ticari yüklenicinin sözleşme görevleri silahlı kuvvetlerin doğrudan ve fiziksel sorumluluğu veya danışmanlığı altında yapılmıyorsa, bu Direktif kapsamında değerlendirilmelidir.

Bu Direktif ile AB içinde ve üçüncü ülkelerle yapılacak tehlikeli mal taşımacılığı, Direktifin 6 ncı Maddesinde belirtilen ve direktifin eklerinde detaylı olarak verilen istisnai uygulamalar haricinde, ADR, RID ve ADN'ye uygun olarak yapılacaktır.

Direktifin “İstisnai Uygulamalar” başlıklı 6 ncı Maddesinde belirtilen istisnai uygulamalar şunlardır:

1. Kendi bölge sınırlarında yapılan taşımacılık işlemleri için, Üye Ülkeler Ek'lerde belirtilmiş olan lisanlardan farklı bir lisanın kullanılmasına onay verebilecektir.

2. (a) Güvenlikten ödün verilmemek şartıyla, Üye Ülkeler orta ya da yüksek seviye radyoaktivite içeren maddeler hariç, az miktarda belirli tehlikeli malların kendi sınırları içinde taşımacılığı için, taşımacılık şartlarının Eklerde belirlenen şartlardan daha sıkı olmaması kaydıyla, Ek I, Bölüm I.1, Ek II, Bölüm II.1, ya da Ek III, Bölüm III.1'de istisnai uygulama talep edebilirler.

(b) Güvenlikten ödün verilmemek şartıyla, tehlikeli malların kendi sınırları içinde taşımacılığı için, Üye Ülkeler aşağıdaki durumlarda Ek I, Bölüm I.1, Ek II, Bölüm II.1, ya da Ek III, Bölüm III.1' de istisnai uygulamalar talep edebilecektir:

(i) Kısa mesafelerde yerel taşıma; ya da

(ii) Bilinen bir endüstriyel işlem için ve net olarak belirlenmiş şartlar altında yakinen kontrol edilmesi halinde belirli rotalarda demiryolu ile yerel taşıma.

Her Üye Ülke, olağan dışı olarak ve güvenlikten ödün verilmemek kaydıyla, bu Direktifte yasaklanmış olan tehlikeli malların kendi sınırları içerisinde taşınabilmesi amacıyla ya da bu tip taşımaların Direktifteki şartlardan farklı şartlar altında yapılabilmesi amacıyla, bu tip taşımaların net bir şekilde tanımlanmış ve belirli bir süreyle sınırlanmış olması şartıyla, özel onaylar verebilecektir.

Komisyon ulusal istisnalar listelerini gözden geçirebilmeli ve bir kaza ya da olay anında acil önlemleri uygulama ve yerine getirme konusunda karar verebilmelidir.

Direktifin “Ulusal İstisnai Uygulamalar” başlıklı Ek I, Bölüm I.3 kısmında Üye Ülkelerin kendi bölgelerindeki karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığındaki istisnaları bulunmaktadır. Bu istisnaların sona erme tarihi 30 Haziran 2015’dir. Bu tarihten sonra Üye Ülkelerin istisnaların süresini uzatma talebi olursa ve Komisyon bu talebe onay verirse bu süre azami 6 sene daha uzatılabilir.

Direktifte ayrıca, Direktifin Eklerinin, takip ve iz sürme konusunda teknolojik gelişmeler de dâhil olmak üzere bilimsel ve teknik gelişmelere hızlıca uyarlanmasını sağlamak ve özellikle de ADR, RID ve ADN’ye dahil edilen yeni hükümleri dikkate almanın şart olduğundan bahsedilmektedir. ADR, RID ve ADN’ye yapılacak değişiklikler ve Eklerde buna karşılık gelen değişiklikleri aynı anda devreye sokmanın önemine de değinilmiştir. ⁽¹¹⁾

Direktif incelendiğinde, Direktifin Üye Ülkelerde karayoluyla uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan tehlikeli mal taşımacılığında ADR hükümlerini benimsediği, sadece ulusal boyutta yapılan tehlikeli mal taşımacılığı için bazı Üye Ülkelere 30 Haziran 2015 tarihine kadar istisnalar verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla AB içindeki karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı hakkındaki teknik bilgiler -Üye Ülke istisnaları hariç olmak üzere- ADR içinde bulunmaktadır.

2.2. 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi

“2008/68/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığıyla İlgili Direktifini Bilimsel ve Teknik Gelişmelere İlk Defa Uyarlayan, 2 Eylül 2010 tarihli, 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi” ile ADR’nin 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe giren en son versiyonu geçerli kabul edilmektedir.

¹¹ a.g.e.

Üye Ülkelere iç mevzuatlarını ADR'nin 2011 versiyonuna uyumlaştırmaları için 30 Haziran 2011 tarihine kadar bir geçiş dönemi verilmiştir. ⁽¹²⁾

2.3. Komisyon Kararları

Tehlikeli malların karasal taşımacılığı ile ilgili üye ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine ilişkin Komisyon Kararları da bulunmaktadır. ⁽¹³⁾⁽¹⁴⁾⁽¹⁵⁾

2.4. Tehlikeli Malların Karayoluyla Taşımacılığında Denetleme ile İlgili Direktifler

Tehlikeli malların karayoluyla taşımacılığında denetleme ile ilgili direktiflerin ilki “Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler” adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifidir ⁽¹⁶⁾. Daha sonra bu direktifi değiştiren direktifler yayınlanmıştır.

¹² 2010/61/EU, 2008/68/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Direktifini Bilimsel Ve Teknik Gelişmelere İlk Defa Uyarlayan, 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi, 2 Eylül 2010

¹³ 2009/240/EC, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 4 Mart 2009

¹⁴ 2010/187/EU, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 25 Mart 2010

¹⁵ 2011/26/EU, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 14 Ocak 2011

¹⁶ 95/50/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifi, 6 Ekim 1995

Bu direktifi değiştiren direktifler şunlardır;

— Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2001/26/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, ⁽¹⁷⁾

— Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifine Teknik Gelişmeleri Uyarlayan 2004/112/EC sayılı Komisyon Direktifi, ⁽¹⁸⁾

— Komisyona Uygulama Yetkileri Verilmesi Hakkında, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2008/54/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi. ⁽¹⁹⁾

Bu direktifler Üye Ülkelerin kendi bölgelerinde veya araçların üçüncü bir ülkeden girişinde yapılan denetlemeler içindir. Direktiflerde denetlemeyle ilgili hükümler dışında, denetlemede kullanılacak kontrol listesi, ihlaller ve risk kategorileri, ceza ve ihlallerle ilgili Komisyona gönderilecek raporun standart form örneği de bulunmaktadır.

¹⁷ 2001/26/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2001/26/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, 7 Mayıs 2001

¹⁸ 2004/112/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı Ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifine Teknik Gelişmeleri Uyarlayan 2004/112/EC sayılı Komisyon Direktifi, 13 Aralık 2004

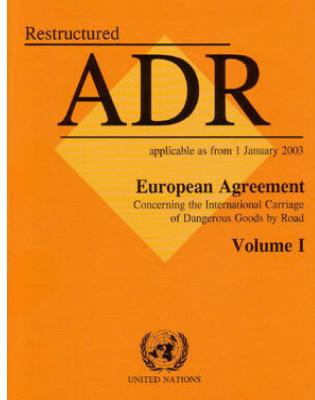
¹⁹ 2008/54/EC, Komisyona Uygulama Yetkileri Verilmesi Hakkında, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2008/54/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, 17 Haziran 2008

BÖLÜM III

TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLU İLE ULUSLARARASI TAŞIMACILIĞINA İLİŞKİN AVRUPA ANLAŞMASI

Tehlikeli malların karayoluyla taşınması ile ilgili AB Müktesebatı'nda ADR benimsendiği için, Avrupa Birliği Müktesebatı'nda karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığını anlamak için ADR'nin incelenmesi gerekmektedir.

Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu himayesinde 30 Eylül 1957'de Cenevre'de yapılmış; 29 Ocak 1968'de yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın orjinal dili Fransızca'dır. Anlaşmanın orjinal ismi "Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route" dir. ⁽²⁰⁾

Şekil-3.1: ADR

ADR anlaşması ile tehlikeli malların taşımacılığına ilişkin Birleşmiş Milletler Tavsiyelerine dayanarak tehlikeli malların sınıflandırılması, paketlenmesi, etiketlenmesi; tehlikeli mal taşımacılığında kullanılacak taşıtlar ve çeşitli teknik ekipmanların test edilmesi, sertifikalandırılması, işaretlenmesi, kullanılması; tehlikeli

²⁰ Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması, a.e.

mal taşımacılığında yer alan kişilerin eğitilmesi, güzergahların belirlenmesi gibi ortak kuralların oluşturulup, taraf ülkeler arasında yeknesaklığı sağlanması ve bu sayede karayoluyla uluslararası taşımacılıkta güvenliğin artırılması amaçlanır.

Şu an itibariyle ADR'ye taraf ülkeler şunlardır: Arnavutluk, Andora, Almanya, Avusturya, Azerbaycan, Belarus, Belçika, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Fas, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Cumhuriyeti, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kazakistan, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya, Moldova Cumhuriyeti, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tunus, Türkiye, Ukrayna, Yugoslavya ve Yunanistan. ⁽²¹⁾

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi'nin Tehlikeli Malların Taşınması Çalışma Grubu tarafından 6 ayda bir düzenlenen toplantılara ADR'ye taraf ülkelerin temsilcileri katılır ve bu toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda, Ek A ve B her iki senede bir düzenli olarak değiştirilir ve güncellenir. ⁽²²⁾ Şu an için ADR'nin 2011 versiyonu geçerlidir.

ADR'nin eski versiyonları, yapılan değişiklikler, ADR'nin güncel versiyonu, taraf ülkeler ve uygulayıcı kurumları, yapılan/yapılacak toplantılar, bu toplantıların dokümanları, raporları vb. gibi tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili bilgiler Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonunca yayınlanmaktadır. ⁽²³⁾

3.1 Türkiye'nin ADR'ye Taraf Olma Süreci

30/11/2005 tarihinde TBMM'ce kabul edilen ve 06/12/2005 tarih ve 26015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5434 sayılı "Tehlikeli Malların

²¹ UNECE Ülke Bilgisi, a.e.

²² Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması, a.e.

²³ UNECE, (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://live.unece.org/trans/danger/danger.html>), 28/04/2011

Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun”la Türkiye’nin ADR’ye tam üyelik çalışmaları başlatılmıştır.

30/11/2005 tarihli ve 5434 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan “Tehlikeli Malların Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması”na katılmamız; Dışişleri Bakanlığı’nın 22/05/2009 tarihli ve HUMŞ/1156 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 08/09/2009 tarihinde kararlaştırılmış ve 30/10/2009 tarih ve 27391 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

02/07/2010 tarih ve 27629 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2010/547 sayılı “Bazı Anlaşmaların Yürürlük Tarihlerinin Tespit Edilmesi Hakkında Karar” ile anlaşmanın yürürlük tarihi onaylanmıştır.

Tehlikeli malların karayoluyla taşınması ile ilgili Ana Yetkili Otorite, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı’dır.

3.2. ADR’nin Yapısı

ADR, 9 bölüme ayrılmış olup, A ve B eklerinden oluşmaktadır.

Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi’nin Tehlikeli Malların Taşınması Çalışma Grubu, elli birinci oturumunda (26-30 Ekim 1992) Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği’nin bir önerisi sonucunda, Ek A ve B’yi yeniden yapılandırmayı kararlaştırmıştır. Temel amaç, şartların ADR kapsamındaki uluslararası karayolu taşımacılık faaliyetlerinin yanında ulusal mevzuat veya Avrupa Topluluğu Mevzuatı yoluyla bütün Avrupa ülkelerinin iç ulaşımlarına uygulanması ve nihai olarak Avrupa seviyesinde tutarlı bir düzenleyici çerçeve sağlamak üzere şartların daha erişilebilir ve kullanışlı hale getirilmesiydi. Ayrıca, ulaştırma zincirindeki çeşitli ortakların görevlerinin açıkça belirlenmesi, bu çeşitli ortakların ihtiyaçlarının daha sistemli olarak gruplanması ve ADR’nin hukuki gerekliliklerinin

bu ihtiyaçları karşılayabilecek Avrupa standartlarından ve uluslararası standartlardan ayırt edilebilmesi gerekli görülmüştü.

ADR'nin metin düzeni şu şekildedir:

Ek A: Genel hükümler ile tehlikeli madde ve nesnelere ilişkin hükümler

Kısım 1 Genel hükümler

Kısım 2 Sınıflandırma

Kısım 3 Tehlikeli malların listesi, özel hükümler ve sınırlı ve istisnai miktarlarda ambalajlanmış tehlikeli mallara ilişkin muafiyetler

Kısım 4 Ambalajlama ve tank hükümleri

Kısım 5 Sevkiyat prosedürleri

Kısım 6 Ambalajlar, orta boy dökme konteynerler (IBC'ler), büyük ambalajlar, tanklar ve dökme yük konteynerleri için yapı ve test şartları

Kısım 7 Taşıma, yükleme, boşaltma ve elleçleme koşullarına ilişkin hükümler

Ek B: Taşıma donanımı ve taşıma faaliyetlerine ilişkin hükümler

Kısım 8 Taşıt mürettebatı, donanımı, faaliyeti ve belgelemeye ilişkin şartlar

Kısım 9 Taşıtların yapımı ve onayına ilişkin şartlar

Genel koşulları ve tanımları içeren Kısım 1, diğer bölümlerin tamamında kullanılan terimlere ilişkin tanımlar ve muhtemel muafiyetler ile diğer yönetmeliklerin uygulanabilirliği dâhil olmak üzere, ADR'nin kapsamını ve uygulanabilirliğini açıklar. Ayrıca eğitim, muafiyetler, geçici önlemler ile tehlikeli malların nakil zincirinde yer alan tarafların kendilerine düşen güvenlik yükümlülüklerine ilişkin hükümleri içerir. Ayrıca, güvenlik koşullarına uyulmasını sağlamak amacıyla güvenlik danışmanlarına ilişkin hükümler dâhil gerekli kontrolleri ve diğer destekleyici önemleri içerir.

BM numaralarının sayısal düzenine göre tehlikeli malların listesini içeren Kısım 3.2 Tablo A, yeniden yapılandırılmış ADR'nin kullanımının merkezini oluşturur. Belirli bir tehlikeli madde veya nesnenin BM numarası belirlendikten

sonra, tablo bu madde veya nesnenin taşınmasında uygulanacak olan özel koşulları veya bu koşulların bulunduğu kısım ve bölümleri gösteren çapraz referansları sağlar. Ancak akılda bulundurulmalıdır ki özel koşullar yanında gerekli hallerde çeşitli kısımlardaki genel veya sınıfa özel koşullara da uyulmalıdır.

BM numarası bilinmediği zaman Tablo A'ya erişimi kolaylaştırmak için belirli bir tehlikeli mallar için tahsis edilmiş BM numarasını belirten bir alfabetik indeks Sekreterlik tarafından hazırlanmış ve Bölüm 3.2'nin Tablo B'si olarak eklenmiştir. Söz konusu Tablo B, ADR'nin resmi bir parçası değildir ve sadece referans kolaylığı sağlamak için yayıma eklenmiştir.

Tehlikeli olduğu bilinen veya şüphe edilen mallar ismine göre Tablo A ve Tablo B'de bulunmadığı zaman bu mallar, böyle malların tehlikeli olarak farz edilip, edilemeyeceğini belirlemek için gerekli tüm prosedür ve kriterler ile tahsis edilmesi gereken BM numarasının belirtildiği Kısım 2'ye göre sınıflandırılmak zorundadır.⁽²⁴⁾

3.3. ADR Hükümleri

ADR, anlaşmaya taraf ülkelerden en azından ikisinin bölgesinde gerçekleştirilen taşımacılık faaliyetlerinde uygulanır. Bunun yanında, AB içerisinde yeknesaklık ve serbest ticaret yararına, ADR'nin Ek A ve Ek B'si ayrıca AB'ye Üye Ülkeler tarafından kendi topraklarında veya birbirleri arasında uygulanacak karayoluyla tehlikeli malların taşınması düzenlemesi için temel olarak kabul edilmiştir. AB üyesi olmayan bazı ülkeler de ADR'nin Ek A ve Ek B'sini ulusal mevzuatları için temel olarak kabul etmişlerdir.

ADR, devletlerarası bir anlaşmadır ve genel bir yürütücü otoritesi yoktur. Uygulamada otoyol kontrolleri anlaşmaya taraf ülkeler tarafından yapılır ve kural

²⁴ Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması, a.e.

ihlali durumunda faile karşı ulusal otoritenin mevzuatına göre yasal işlem yapılır. ADR'nin kendisi herhangi bir ceza öngörmez.

ADR'de "tehlikeli mal" terimi şu şekilde açıklanır. Tehlikeli mallar, taşınması ADR tarafından yasaklanmış veya ADR'de tanımlanmış koşullar altında taşınmasına izin verilmiş madde veya nesnelerdir.

ADR'de, "taşıt" terimi, Akit bir Tarafın silahlı kuvvetlerine ait veya emri altındaki taşıtlar dışında kalan ve 19 Eylül 1949 tarihli Karayolu Trafik Sözleşmesinin 4 üncü maddesinde tanımlandığı şekliyle, motorlu taşıtlar, mafsallı araçlar, römorklar ve yarı römorklar anlamına gelir. Buradan da anlaşılacağı gibi ADR, Akit bir Tarafın silahlı kuvvetlerine ait veya emri altındaki tehlikeli mal taşımacılığına uygulanmaz.

ADR'de tünel sınırlandırmaları, kaza raporları, karışık yükleme, etiketleme, işaretleme, taşıt mürettebatı ve donanımı, taşıma faaliyeti ve belgeleri, ihlaller, emniyet ile ilgili hükümler de bulunmaktadır.⁽²⁵⁾

3.3.1 ADR'ye Göre Tehlikeli Malların Sınıflandırılması

Tehlikeli malların sınıflandırılması ADR Kısım 2'de detaylı olarak anlatılmıştır.

²⁵ a.g.e.

Tablo-3.1: ADR'ye Göre Tehlikeli Malların Sınıflandırılması

Sınıf 1	Patlayıcı maddeler ve nesnelere (Explosive substances and articles)
Sınıf 2	Gazlar (Gases)
Sınıf 3	Yanıcı (alevlenir) sıvılar (Flammable liquids)
Sınıf 4.1	Yanıcı (alevlenir) katılar, kendi kendine tepkimeye giren maddeler, hassasiyeti az patlayıcılar (Flammable solids, self-reactive substances and solid desensitized explosives)
Sınıf 4.2	Kendiliğinden yanmaya yatkın maddeler (Substances liable to spontaneous combustion)
Sınıf 4.3	Su ile temas ettiğinde yanıcı gazlar çıkartan maddeler (Substances which, in contact with water, emit flammable gases)
Sınıf 5.1	Yükseltgen maddeler (Oxidizing substances)
Sınıf 5.2	Organik peroksitler (Organic peroxides)
Sınıf 6.1	Zehirleyici maddeler (Toxic substances)
Sınıf 6.2	Bulaşıcı maddeler (Infectious substances)
Sınıf 7	Radyoaktif malzemeler (Radioactive material)
Sınıf 8	Aşındırıcı maddeler (Corrosive substances)
Sınıf 9	Çeşitli tehlikeli maddeler ve nesnelere (Miscellaneous dangerous substances and articles)

Menşei ülke ADR'ye taraf değilse sınıflandırma ve taşıma koşulları sevkiyatın erişeceği ilk ADR ülkesinin yetkili makamı tarafından belirlenecektir.⁽²⁶⁾

3.3.2. Taşıma Türlerine Göre Muafiyetler

ADR'de taşıma türüne göre bazı muafiyetler bulunmaktadır. Bunlar;

— perakende satış için ambalajlanmış ve kişisel veya evsel kullanım amaçlı ya da kişilerin hobi veya spor etkinlikleri amaçlı, normal taşıma koşullarında sızıntıyı engelleme önlemlerinin alındığı tehlikeli malların taşınması;

— normal taşıma koşullarında sızıntıyı engelleme önlemlerinin alındığı, Ek'te belirtilmemiş ve içinde veya işlevsel donanımında tehlikeli mallar içeren, makinenin veya ekipmanın taşınması;

— işletmeler tarafından bina veya inşaat alanına sevkiyat gibi, veya keşif, onarım ve bakım ile ilgili, ve kargo başına ADR'de belirtilen miktarlar dahilinde olan, sızıntıyı engellemek için önlemlerin alındığı ve kendi faaliyet alanlarına bağlı yapılan taşımalar;

— acil durum servisleri tarafından veya onların gözetimi altında yürütülen, özellikle tehlikeli mal taşıyan bozuk veya kaza geçirmiş araçları taşıyan araçlarla taşıma;

— taşımanın tamamen güvenli bir şekilde yürütülmesini teminen tüm önlemlerin alındığı insan hayatını veya çevreyi korumaya yönelik acil durum taşıması;

— belirli grup gazların taşındığı statik temizlenmemiş boş kapların bir takım güvenlik önlemlerinin alınmış şekilde taşınmaları.

²⁶ a.g.e.

BÖLÜM IV

TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞINDA ROL ALAN KİŞİLER İLE İLGİLİ ADR BÖLÜMLERİ

Karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında; güvenlik danışmanı, şoför, denetleyen, gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltan yer almaktadırlar.

4.1. Güvenlik Danışmanları

ADR Bölüm 1.8.3, güvenlik danışmanlarıyla ilgili bölümdür. Tehlikeli mal taşımacılığının ADR'ye uygun şekilde gerçekleştirilmesinde ve tehlikeli mal taşımacılığında rol alacak kişilerin eğitiminin takibinde güvenlik danışmanının çok önemi bulunmaktadır.

ADR'de, her işletmenin, tehlikeli malların karayolları ile taşınması, bununla ilgili olarak ambalajlanması, yüklenmesi, doldurma ve boşaltma işlemlerinde kişilerin, mülklerin ve çevrenin korunması için riskleri azaltma konusunda yardımdan sorumlu olarak bir ya da daha fazla güvenlik danışmanı atamak zorunda olduğu belirtilmiştir.

4.1.1. Güvenlik Danışmanının Görevleri

ADR'ye göre güvenlik danışmanının asıl görevi, işletme başkanının sorumluluğu altında, işletmenin limitleri dahilinde uygun araçları ve aktiviteleri

belirlemek ve uygun olan en güvenli yolla bu aktivitelerin yönetimini kolaylaştırmaktır.

İşletme içerisindeki aktiviteler göz önüne alındığında, bir danışmanın belirli görevleri şunlardır:

- Tehlikeli malların taşınması hususundaki şartlara uyulduğunun izlenmesi,
- Tehlikeli malların taşınması hususunda işletmeye öneriler sunulması,
- Tehlikeli malların taşınmasındaki işletme aktiviteleri konusunda işletme yönetimine, yoksa yerel bir kamu otoritesine yıllık bir rapor hazırlanması. Bu gibi yıllık raporlar 5 yıl saklanır ve istemeleri halinde ulusal otoritelere açıktır.

Danışmanın görevleri, aynı zamanda işletmenin ilgili işleriyle ilişkili aşağıdaki uygulamaların ve yöntemlerin izlenmesini de içerir.

- Taşınacak tehlikeli malların tanımlanmasında gerekliliklere uymak için yöntemler,
- Taşıma araçları satın alırken, taşınacak tehlikeli mallarla ilgili olarak özel gereklilikleri dikkate almakta işletmenin uygulamaları,
- Tehlikeli malların taşınması, yükleme ve boşaltımında kullanılan ekipmanların kontrol yöntemleri,
- İşletme çalışanlarının uygun eğitimi ve bu eğitimin belgelerinin muhafazası,
- Tehlikeli malların taşınması, yüklenmesi veya boşaltılması sırasında bir kaza ya da güvenliği etkileyecek bir olay meydana gelmesi durumunda uygun acil durum yöntemlerinin uygulanması,
- Tehlikeli malların taşınması, yüklenmesi veya boşaltılması sırasında meydana gelen ciddi kazalar, olaylar ya da ciddi ihlaller konusunda araştırma ve gerektiğinde rapor hazırlanması,
- Kazaların, olayların ya da ciddi ihlallerin tekrar oluşmasına karşı önlemlerin uygulanması,
- Tehlikeli malların taşınması konusunda üçüncü tarafın ya da alt işleticinin seçimi ve kullanılması konusunda yasal talimatların ve özel şartların dikkate alınması,

— Tehlikeli malların taşınması, doldurulması veya boşaltılmasında yer alan çalışanların işletmeyle ilgili prosedürler ve talimatlar hakkında detaylı bilgiye sahip olmaları,

— Tehlikeli malların taşınması yüklenmesi veya boşaltılmasında yer alan risklere karşı daha hazırlıklı olmak için getirilen önlemlerin tanıtılması,

— Taşıma sırasında bulunması gereken dokümanların ve güvenlik ekipmanlarının bulunması gereken yerlerde olduğundan emin olmak için onay prosedürlerinin uygulanması ve bu doküman ve ekipmanların kurallara uygunluğu,

— Yüklenme ve boşaltma sırasında gerekliliklere uyulduğundan emin olmak için onay prosedürlerinin uygulanması,

— Kısım 1.10.3.2’de bahsedilen emniyet planının varlığı.

4.1.2. Güvenlik Danışmanının Eğitimi ve Sınavları

Güvenlik danışmanları karayolu taşımacılığı için geçerli bir mesleki eğitim sertifikasına sahip olmalıdır. Bu sertifika anlaşmaya taraf ülkelerin yetkili otoritesi ya da bu amaçla atanmış kurumu tarafından düzenlenmelidir.

Sertifikaya sahip olmak için, adayın bir eğitimden geçerek anlaşmaya taraf ülkelerin yetkili otoritesi tarafından onaylanan bir sınavı geçmesi gerekir.

Eğitimin temel amacı; adayları, tehlikeli malların taşınması konusundaki riskler, yasalar, yönetmelikler, taşımanın moduna göre uygulanan yönetim hükümleri ve güvenlik danışmanının görevleri hakkında yeterli miktarda bilgilendirmektir.

Sınav yetkili otorite ya da yetkili otoritenin atadığı bir sınav kurumu tarafından organize edilir. Sınav kurumu bir eğitim sağlayıcı olamaz.

Sınav kurumu, yazılı olarak atanmalıdır. Bu onay kısıtlı süre için oluşturulabilir ve aşağıda sıralanan kriterleri temel almalıdır:

— Sınav kurumunun yeterliliği;

- Sınav kurumunun sunduğu sınav formunun özellikleri;
- Sınavların tarafsızlığından emin olabilmek için alınan önlemler;
- Sınav kurumunun güvenlik danışmanlarını çalıştıracak gerçek ve tüzel kişilerle bir bağının olmaması.

Sınavın amacı, adayların güvenlik danışmanını sertifikasını alabilmeleri için güvenlik danışmanlarının üstleneceği görevler hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmadığını saptamaktır. Sınav en az aşağıdaki konuları kapsamalıdır:

a) Tehlikeli malları içeren bir kaza ile oluşabilecek sonuçlar ve ana kaza nedenleri hakkında bilgi;

b) Özellikle aşağıdakilerle ilgili, ulusal yasa, uluslararası sözleşme ve anlaşmaların şartları:

– tehlikeli malların sınıflandırılması (çözelti ve karışımları sınıflandırma yöntemi, madde listesinin yapısı, tehlikeli malların sınıfları ve sınıflandırılmanın prensipleri, taşınan tehlikeli malların yapısı, tehlikeli malların fiziksel, kimyasal ve toksikolojik özellikleri);

– genel ambalajlama hükümleri, tanklar ve tank konteyner hükümleri (tip, kod, etiketleme, yapım, ilk ve periyodik inceleme ve test);

– işaretleme, etiketleme, levhalama ve turuncu plaka işaretlemesi (ambalajların işaretlenip etiketlenmesi, levhaların ve turuncu plakaların yerleştirilmesi ve kaldırılması);

– taşıma dokümanlarındaki önemli noktalar (bilgi gereklidir);

– mal gönderimi metodu ve gönderimdeki sınırlandırmalar (tam yükleme, dökme yük taşımacılığı, orta boy dökme yük konteynirleriyle taşımacılık, konteynirlerde taşımacılık, sabit ya da sökülebilir tanklarda taşımacılık);

– yolcuların taşınması;

– karışık yükleme ile ilgili tedbirler ve yasaklar;

– malların ayrılması;

– taşınan malların sınırlandırılması ve muaf miktarlar;

– elleçleme ve istifleme (yüklenme ve boşaltma-doldurma oranları, istifleme ve ayırma);

- yükleme öncesinde ve boşaltma sonrasında temizleme ve/veya gazdan arındırma;
- ekip, mesleki eğitim;
- araç dokümanları (taşıma dokümanları, yazılı talimatlar, araç onay sertifikası, şoför eğitim sertifikası, eğer varsa cezaların kopyası, diğer dokümanlar);
- yazılı talimatlar (talimatların ve ekip koruma ekipmanlarının uygulanması);
- denetim şartları (park etme);
- trafik düzenlemeleri ve sınırlandırmaları;
- kirleticilerin boşaltım işlemleri yada kazara dökülmeleri;
- taşıma ekipmanları ile ilgili şartlar.

Sınav sözlü bir bölüm de eklenebilecek bir yazılı testten oluşur. Yazılı sınavda uluslararası ve ulusal düzenlemeler dışında dokümanların kullanımına izin verilmez. Elektronik ortama sadece sınav kurumu tarafından sağlanması durumunda izin verilir. Adayın elektronik ortama daha fazla bilgi girmesini sağlayacak herhangi bir yol olmayacaktır; aday sadece sorulan soruları cevaplayabilir.

Yazılı sınav iki bölümden oluşacaktır:

a) Adaylar bir soru kağıdına tabi tutulurlar. Soru kağıdındaki sorular yukarıda bahsedilen sınav konularını kapsayan en az 20 açık (klasik) soru olmalıdır. Ama çoktan seçmeli sorular da uygulanabilir. Bu durumda, iki çoktan seçmeli soru, bir açık soru olarak değerlendirilir. Bu konular içerisinde önem verilmesi gereken belirli konular aşağıda sıralanmıştır:

- genel koruma ve güvenlik önlemleri;
- tehlikeli malların sınıflandırılması;
- tankları, tank konteynırları, tank araçları vb. kapsayan, genel ambalajlama hükümleri;
- tehlike işaretleri ve etiketleri;
- taşıma dokümanındaki bilgiler;
- elleçleme ve istifleme;
- ekip, mesleki eğitim;
- araç dokümanları ve taşıma sertifikaları;

- yazılı talimatlar;
- taşıma ekipmanlarına ilişkin şartlar;

b) Adaylar danışmanın görevlerini kapsayacak bir durum çalışması yaparak, bir danışmanda olması gereken özellikleri taşıdıklarını ispat etmelidirler.

Anlaşmaya taraf ülkeler, belirli tipteki malların taşınması konusunda uzmanlaşmış işletmedeki aktivitelere uygun aday bulmak için sadece çalıştıkları tipteki mallar hakkında sorular hazırlayabilirler. Bu mal çeşitleri şöyledir:

- Sınıf 1;
- Sınıf 2;
- Sınıf 7;
- Sınıf 3, Sınıf 4.1, Sınıf 4.2, Sınıf 4.3, Sınıf 5.1, Sınıf 5.2, Sınıf 6.1, Sınıf 6.2, Sınıf 8 ve Sınıf 9;
- UN No 1202, UN No 1203, UN No 1223, UN No 3475 ve UN No 1268 veya UN No 1863 altında sınıflandırılan uçak yakıtı.

Bu şekilde alınan sertifikalarda, yukarıda belirtilen tehlikeli malların sadece tek tipi için geçerli olduğu açıkça belirtilecektir.

Yetkili otorite ya da test kurumu, sınavın içerdiği soruların olduğu soru listesini bulunduracaktır.

Güvenlik danışmanlarının sertifikaları 5 yıl süresince geçerlidir. Sertifika sahibi sertifikanın süresinin geçerliliği bitmeden önceki yıl bir sınavda başarılı olursa, sertifika süresi geçerlilik süresinin bitiminden itibaren beş yıllığına uzatılır. Sınav yetkili otoriteler tarafından onaylanmalıdır. Yenileme sınavı, güvenlik danışmanı adaylarının girdiği sınav konularını ve son sertifika sınavının verildiği zamankinden farklı mevzuat değişikliklerini kapsar fakat yenileme sınavında bir durum çalışmasının sorulmasına gerek yoktur.

4.1.3 Güvenlik Danışmanı Sertifikası

ADR Bölüm 1.8.3.18’de güvenlik danışmanı sertifikasının formu belirtilmiştir. Bu form aşağıdaki şekilde olmalıdır:

Tehlikeli mal taşımacılığı için güvenlik danışmanı eğitim sertifikası

Sertifika numarası:.....

Sertifikayı düzenleyen Devletin ayırt edici işareti:.....

Soyad:.....

İsim(ler):.....

Doğum tarihi ve yeri:.....

Uyruk:.....

Sertifika sahibinin imzası:.....

Tehlikeli malların taşımacılığı yapan ve ilgili yükleme, boşaltma işlemlerini gerçekleştiren işletmeler için tarihine kadar geçerlidir:

Karayolu ile Demiryolu ile İç su yolu ile
..... tarafından düzenlenmiştir.

Tarih: İmza:

..... tarafından..... tarihine kadar uzatılmıştır.

Tarih: İmza:

4.2. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförler

Tehlikeli mal taşımacılığındaki bir diğer önemli husus da tehlikeli malları taşıyan şoförlerin eğitimidir. Bu şoförlerin eğitimi ve sınavlarıyla ilgili kısım ADR Bölüm 8.2’de bulunmaktadır.

ADR’ye göre tehlikeli mal taşımacılığı yapan taşıtların sürücüleri, bir eğitim programına katıldıklarını ve tehlikeli malların taşınması esnasında yerine getirecek olan belirli gerekliliklere ilişkin yapılan sınavı geçtiklerini belirten bir belge bulunduracaklardır.

Bu taşıt sürücüleri, temel bir eğitim programına katılacaklardır. Temel hedefleri, sürücülerin tehlikeli malların taşınması sırasında doğabilecek tehlikelere dair bilinç kazanmasını sağlamak ve kaza olasılığını en aza indirebilmek için gerekli olan temel bilgileri vermek ve herhangi bir kaza durumunda kendilerinin, çevrenin ve halkın güvenliği açısından, olayın etkilerini sınırlandıracak, gerekli olabilecek önlemleri almalarını sağlamaktır. Yetkili Otorite, belirli tehlikeli mallar veya belirli sınıf veya sınıflarla sınırlı temel eğitim kurslarına izin verebilir.

Tanklarla tehlikeli mal taşımacılığı yapan taşıtların sürücüleri, tanklarla taşıma yapabilmek için uzmanlık eğitim programına devam edeceklerdir.

Sınıf 1'e giren patlayıcı maddeleri veya nesnelere ya da Sınıf 7'ye giren belirli radyoaktif malzemeleri taşıyan taşıtların sürücüleri bu konulardaki uzmanlık eğitim programına devam edeceklerdir. ⁽²⁷⁾

Eğitimi sağlayan, eğitimcilerin tehlikeli mallar ile ilgili yönetmeliklerde yapılan ve tehlikeli malların taşınmasına ilişkin eğitsel gerekliliklere dair son değişiklikler hakkında iyi düzeyde bilgi sahibi olduklarından ve bu değişiklikleri dikkate aldıklarından, emin olacaktır. Eğitim, pratik uygulamaları da içerecektir.

Eğitim, temel eğitim kursu ve uygulanabilir olduğu durumlarda uzmanlaşma kursları biçiminde verilecektir. Temel eğitim ve uzmanlaşma eğitim kursları, aynı ortamda ve aynı eğitim kurumu tarafından birleşik olarak verilebilir.

Derslerin süresi 45 dakikadır. Bir günde 8 saatten fazla ders yapılamaz.

²⁷ a.g.e.

4.2.1 Temel Eğitim

Temel eğitim şoförlerin öncelikli olarak almaları gereken eğitimdir. Temel eğitimi almadan diğer uzmanlaşma eğitimlerini alamazlar.

Temel eğitim en az aşağıdaki konuları kapsayacaktır:

- (a) Tehlikeli malların taşınmasına ilişkin genel gereklilikler;
- (b) Başlıca tehlike türleri;
- (c) Atık naklinin denetlenmesinde çevrenin korunmasına ilişkin bilgi;
- (d) Çeşitli tehlike türleri için geçerli olan önleyici tedbirler ve güvenlik tedbirleri;
- (e) Kaza sonrasında yapılması gerekenler (ilk yardım, yol güvenliği, koruyucu donanımın kullanımına dair temel bilgi, yazılı talimat vb.);
- (f) İşaretleme, etiketleme, afişleme ve turuncu renkli ikaz levhası asmak;
- (g) Tehlikeli malların taşınması esnasında sürücünün yapması ve yapmaması gerekenler;
- (h) Taşıtlardaki teknik teçhizatın çalıştırılma yöntemleri ve amaçları;
- (i) Aynı taşıtta ya da konteynerde karışık yüklemeye ilişkin yasaklar;
- (j) Tehlikeli malların yüklenmesi ve boşaltılması esnasında alınacak tedbirler;
- (k) Hukuki sorumluluklara ilişkin genel bilgi;
- (l) Çok-Modlu taşımacılık faaliyetlerine ilişkin bilgi;
- (m) Paketlerin elleçlenmesi ve istiflenmesi;
- (n) Tünellerde trafik kısıtlamaları ve tünellerde davranış talimatları (kaza, güvenlik, yangın veya diğer acil durumlardan korunma ve önlenmesi vb.);
- (o) Emniyet bilinci (özellikle terör olaylarına ilişkin).

4.2.2 Tank Eğitimi

Tank taşımacılığına ilişkin uzmanlaşma programının kapsayacağı özel konular asgari şunlar olacaktır:

- (a) Yükün hareketleri de dahil olmak üzere, yolda bulunan taşıtların davranışları;
- (b) Taşıtların özel gereklilikleri;
- (c) Çeşitli ve farklı doldurma ve boşaltma sistemlerinin genel kuramsal bilgisi;
- (d) Bu taşıtların kullanımında uygulanabilir ilave özel şartlar (onay belgeleri, onay işareti, afişleme ve turuncu renkli ikaz levhası, vb.).

4.2.3 Sınıf 1 (Patlayıcı Maddeler) Eğitimi

Sınıf 1'e giren maddelerin veya nesnelere taşınmasına ilişkin uzmanlaşma eğitiminin kapsayacağı özel konular asgari şunlar olacaktır:

- (a) Patlayıcı ve piroteknik maddelere ve nesnelere ilişkin özel tehlikeler;
- (b) Sınıf 1'e giren maddelerin ve nesnelere birlikte yüklenmesine ilişkin özel gereklilikler.

4.2.4 Sınıf 7 (Radyoaktif Malzemeler) Eğitimi

Sınıf 7'ye giren radyoaktif malzemelerin taşınmasına ilişkin uzmanlaşma eğitiminin kapsayacağı özel konular asgari şunlar olacaktır:

- (a) İyonlaştırıcı radyasyona ilişkin tehlikeler;
- (b) Radyoaktif malzemelerin ambalajlanması, araca taşınması, birlikte yüklenmesi ve istiflenmesine ilişkin özel gereklilikler;

(c) Radyoaktif malzeme içeren bir kaza durumunda alınacak özel tedbirler.

4.2.5. Başlangıç Eğitim Programı

Her bir başlangıç eğitim programının ya da birleşik eğitimin parçasının kuramsal ögesinin asgari süresi aşağıdaki gibi olacaktır:

Temel eğitim	18 ders birimi
Tankta taşımacılık için uzmanlaşma eğitimi	12 ders birimi
Sınıf 1 kapsamındaki maddelerin ve nesnelerin taşınmasına ilişkin uzmanlaşma eğitimi	8 ders birimi
Sınıf 7 kapsamındaki radyoaktif malzemelerin taşınmasına ilişkin uzmanlaşma eğitimi	8 ders birimi

Temel eğitim ve tankta taşımacılık için uzmanlaşma eğitimi için uygulamalı egzersizler için ek ders birimleri gereklidir ve eğitime katılan sürücü sayısına bağlı olarak değişebilir. Bireysel uygulamalı egzersizler kuramsal eğitim ile bağlantılı olarak yapılacaktır ve uygulamalı egzersizler en az ilk yardım, yangınla mücadele ve bir olay veya kazada yapılması gerekenleri kapsayacaktır.

Birleşik eğitimin toplam süresi Yetkili Kurum tarafından belirlenebilir. Yetkili Kurum, temel eğitimin ve tankta taşımacılık için uzmanlaşma eğitiminin süresini değiştirmemelidir, ancak bunları Sınıf 1 ve Sınıf 7 için kısaltılmış uzmanlaşma eğitimleri ile takviye edebilir.

4.2.6. Bilgi Yenileme Eğitimi

Düzenli aralıklarla devam edilen bilgi yenileme programları sürücülerin bilgilerini güncelleştirme amacına hizmet edecek, yeni teknik, yasal ve maddelerle ilgili gelişmeleri kapsayacaktır.

Bireysel uygulamalı egzersizler dahil olmak üzere yenileme eğitimlerinin süresi, birleşik eğitim kursları için en az iki gün veya temel veya uzmanlaşma eğitim kurslarının her biri için istenilen sürelerin en az yarısı kadar olmalıdır.

4.2.7. Eğitimin Onaylanması

Eğitim kurumları, eğitimcilerin tehlikeli mallarla ilgili düzenlemeler ve eğitim şartlarıyla ilgili son gelişmeleri iyi bildiklerinden ve dikkate aldıklarından emin olmalıdır.

Eğitim kursları Yetkili Kurumunun onayına tabi tutulacaktır. Onay yalnızca yazılı olarak sunulan başvurulara verilecektir. Aşağıdaki dokümanlar onay başvurularına eklenecektir:

- (a) Öğretilen konuları, iş programını ve planlanan öğretim metodunu belirten ayrıntılı bir eğitim programı;
- (b) Eğitim personelinin nitelikleri ve faaliyet alanları;
- (c) Derslerin yapıldığı binaya, öğretim malzemelerine ve uygulamalı egzersiz yapma olanaklarına dair bilgi;
- (d) Kurslara katılım koşulları (örneğin katılımcı sayısı).

Yetkili Kurum, eğitim ve sınavların denetimini organize edecektir.

Yetkili Kurum tarafından verilen onay yazılı olacak ve aşağıdaki koşullara tabi olacaktır:

- (a) Eğitim, başvuru dokümanlarına uygun olarak verilecektir.
- (b) Yetkili Kurum, yetkili kişileri eğitim programına ve sınavlara gönderme hakkını elinde bulunduracaktır;
- (c) Yetkili Kurum, bireysel eğitim programlarının tarihleri ve yerleri konusunda zamanında haberdar edilecektir.
- (d) Eğer onay koşullarına uyulmazsa, onay geri çekilebilir.

Onay belgesi, ilgili programların temel ya da uzmanlaşma, ilk ya da bilgi yenileme programları olup olmadıklarını ve belirli tehlikeli mal veya belirli sınıf veya sınıflar için sınırlı olup olmadığını belirtecektir.

Eğer eğitim kurumu, eğitim programının onaylanmasından sonra, onayın verilmesiyle ilgili olan ayrıntılarla ilgili değişiklik yapmaya karar verirse, değişiklik yapmadan önce Yetkili Kurumdan izin alacaktır. Bu, bilhassa eğitim programında yapılan değişiklikler için geçerlidir.

4.2.8. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförlerin Sınavları

Yetkili Kurum ya da bu Kurumun onayladığı sınav heyeti, adayların aldıkları eğitimin kapsamı gereken asgari konulara ilişkin bir soru katalogu hazırlayacaktır. Sınavda sorulacak olan sorular bu katalogdan seçilecektir. Adaylar, sınav öncesinde katalogdan seçilen sorulara ilişkin herhangi bir bilgi sahibi olmayacaklardır.

Kapsamlı kurslar için tek bir sınav yapılabilir. Her bir yetkili kurum sınavın usullerini denetleyecektir.

Sınav, yazılı bir sınav ya da hem yazılı, hem de sözlü sınav biçiminde olacaktır. Temel eğitimin sınavında, her bir adaya en az 25 yazılı soru sorulacaktır. Eğer bu sınav, temel eğitimin yenileme eğitiminin sonunda oluyorsa en az 15 yazılı soru olacaktır. Sınav süresi sırasıyla en az 45 ve 30 dakika olacaktır. Sorular, farklı zorluk derecelerinde olabilir ve farklı ağırlıklara sahip olabilirler.

Temel eğitim sınavını geçtikten ve tanklı taşımayla veya Sınıf 1 (patlayıcı) madde ve nesnelere ilişkin ya da Sınıf 7 (radyoaktif) malzemelerin taşınması ile ilgili uzmanlaşma eğitimine katıldıktan sonra, aday mütakabil sınavda yer alabilir.

Her bir uzmanlaşma eğitimine ilişkin en az 15 soru sorulacaktır. Eğer bu sınav, uzmanlaşma eğitimin yenileme eğitiminin sonunda oluyorsa en az 10 yazılı soru olacaktır. Sınav süresi sırasıyla en az 30 ve 20 dakika olacaktır.

Eğer sınav, sınırlı temel eğitime dayanılarak yapılıyorsa, bu uzmanlaşma eğitimin sınavını aynı kapsamda sınırlandırır.

4.2.9. Tehlikeli Mal Taşıyan Şoförlerin Sertifikaları

Şoför eğitim sertifikasının geçerlilik süresi, şoförün başlangıç temel veya başlangıç birleşik eğitimin sınavını geçmesinden itibaren beş yıldır.

Şoför yenileme eğitimine katılıp, sınavını geçtiğini kanıtlarsa aşağıdaki durumlarda sertifika yenilenir:

(a) Sertifikanın geçerlilik süresinin bitiminden önceki on iki ay içinde. Yetkili Otorite, geçerlilik süresi daha önceki sertifikanın geçerlilik süresi bitiminde başlayan, beş sene geçerli bir yeni sertifika verir;

(b) Sertifikanın geçerlilik süresinin bitiminden önceki on iki aydan önce. Yetkili Otorite, geçerlilik süresi yenileme eğitiminin sınavının geçildiği tarihte başlayan, beş sene geçerli bir yeni sertifika verir;

Şoför, sertifikasının geçerlilik süresinde, sertifikanın kapsamını genişletirse, yeni sertifikanın geçerlilik süresi önceki sertifikayla aynı kalır. Şoförün uzmanlaşma eğitiminin sınavını geçmesi durumunda, uzmanlaşma o sertifikanın geçerlilik süresinin bitimine kadar geçerlidir.

Sertifika aşağıdaki şartlara uygun olmak zorundadır:

- Boyutları ISO 7810:2003 ID-1 ile uyumlu olmalıdır;
- Plastik olmalıdır;
- Rengi beyaz üzerine siyah yazı şeklinde olmalıdır;
- Hologram, UV baskı veya guilloche desenleri gibi ek bir güvenlik özelliği içermelidir.

Sertifika, sertifikayı hazırlayan Yetkili Otoritenin ülkesinin dili/dilleri veya dillerinden birinde hazırlanmalıdır. Eğer bu dillerden hiç biri İngilizce, Fransızca veya Almanca değilse, sertifikanın ön ve arka yüzünün başlığı, geçerlilik süresini gösteren sekizinci maddesi İngilizce, Fransızca veya Almanca olmalıdır.

Tehlikeli mal taşıyan araçların şoförlerin eğitim sertifikalarının modeli aşağıdaki gibidir:

TEHLİKELİ MADDE TAŞIMACILIĞI SÜRÜCÜ EĞİTİM SERTİFİKASI	
ADR DRIVER TRAINING CERTIFICATE	
**	
	1. (Belge No)
	2. (Soyadı)
	3. (Adı)
	4. (Doğum Tarihi (gg/aa/yyyy))
	5. (Yruğu)
*	6. (Sürücünün İmzası)
Şoförün	7. Sertifikayı veren kurumun ismi
fotoğrafını	8. Geçerlilik Tarihi - Valid to: (gg/aa/yyyy)
koyun	

Şekil-4.1: ADR'ye Göre Şoför Belgelerinin Ön Yüzü

GEÇERLİ OLDUĞU SINIF(LAR) VEYA UN NUMARALARI:	
VALID FOR CLASS(ES) OR UN NOS.:	
TANKLAR – TANKS	TANKLAR DIŞINDA – OTHER THAN TANKS
9. (Sınıf veya UN Numarasını/Numaralarını giriniz)*	10. (Sınıf veya UN Numarasını/Numaralarını giriniz)*

Şekil-4.2: ADR'ye Göre Şoför Belgelerinin Arka Yüzü

* Yazıyı uygun bilgiyle değiştirecektir.

** Uluslararası trafikte araçları tanımlayan işaret konulacaktır.

4.3 Denetleyenler

Diğer ADR hükümlerinde olduğu gibi denetlemelerle ilgili hükümlerde de genel bir yürütücü otorite yoktur. Uygulamada, otoyol kontrolleri, anlaşmaya taraf ülkeler tarafından yapılır ve kural ihlali durumunda faile karşı ulusal otoritenin mevzuatına göre yasal işlem yapılır. ADR'nin kendisi herhangi bir ceza öngörmez.
(28)

ADR'de Bölüm 1.8.1 tehlikeli malların idari kontrolleri ile ilgili hükümleri içerir. Anlaşmaya taraf ülkelerin yetkili otoriteleri, tehlikeli malların taşınmasında güvenlik önlemleriyle ilgili şartlara uyulup uyulmadığını araştırmak için kendi bölgelerinde, herhangi bir zamanda anlık denetim yapabilirler. Bu denetimler, karayolu hizmetlerini ciddi olarak aksatmaksızın insanlara, mülkiyete ve çevreye tehlike yaratmayacak şekilde yapılmalıdır.

Tehlikeli malların taşımacılığındaki iştirakçiler (gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltan) kendi yükümlülükleri çerçevesinde; kontrollerin yapılması için gerekli bilgileri, yetkili otoritelere ve onların temsilcilerine gecikme olmaksızın verecektir.

Yetkili otoriteler, tehlikeli malların taşınmasında yer alan iştirakçilerin işletmelerinin tesislerinde denetleme yapma amacıyla, güvenlik koşullarını tehlikeye atmama şartıyla, incelemeler yapabilir, gerekli dokümanlara bakabilir ve tehlikeli mallardan ambalaj ya da örnek alabilir. Tehlikeli malların taşınmasında yer alan iştirakçiler, mümkün ve mantıklı olduğu durumlarda, kontrol edilebilmesi amacıyla, araçlara, araçlarının bir kısmına, ekipmana ve donanımlara erişimi sağlamalıdır. İştirakçiler eğer gerek görürlerse, yetkili otorite temsilcisine eşlik etmesi için işletmeden birini refakatçi olarak görevlendirebilirler.

Yetkili otoriteler ADR şartlarının yerine getirilmediğini fark ederlerse, hatalar düzeltilene kadar mal gönderimini durdurabilirler veya tasıma işlemini yarıda

²⁸ a.g.e, sf. v.

kesebilirler ya da duruma uygun farklı öneriler getirebilirler. Durdurma işlemi o noktada ya da güvenlik gerekçesiyle otoriteler tarafından seçilen bir başka yerde gerçekleştirilebilir. Bu öneriler karayolu hizmetlerinde önemli bir aksamaya yol açmamalıdır. ⁽²⁹⁾

Tehlikeli mal taşımacılığında denetleme görevi üstlenenlerin eğitimiyle ilgili bir bölüm bulunmamaktadır.

4.4. Gönderen, Taşıyan, Teslim Alan, Yükleyen, Paketleyen, Dolduran, Tank/Konteyner/Portatif Tank Operatörü, Boşaltan

Tehlikeli mal taşımacılığında yer alan gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltan için sorumluluklar ADR Bölüm 1.4’de tarif edilmiştir. Eğitimleriyle ilgili hükümler ise ADR Bölüm 1.3’de tarif edilmiştir.

Bu iştirakçilerin çalıştırdıkları personelleri, tehlikeli malların taşınmasındaki sorumluluklarıyla ve görevleriyle ilgili şartlarda eğitilmelidirler. Çalışanlar sorumluluklarını üstlenmeden önce bu eğitimi almalıdırlar. Gerekli eğitimi almadan önce sadece eğitilmiş bir kişinin direkt gözetimi altında görevlerini yerine getirebilirler. Bu eğitimler ADR Bölüm 1.10’daki emniyet hükümlerini de içermelidir.

Personel tehlikeli malların taşımacılığındaki hükümlerin genel şartlarına aşina olmalıdır.

Personel, görevlerine ve sorumluluklarına uygun olarak, tehlikeli malların taşımacılığını ilgilendiren mevzuatın şartları hakkında eğitim almalıdır.

²⁹ a.g.e, sf. 65.

Tehlikeli malların birden çok modlu taşındığı durumlarda, personel diğer taşıma modlarıyla ilgili şartları bilmelidir.

Personel, yükleme ve boşaltmayı da içerecek şekilde, tehlikeli malların taşınması sırasında oluşan bir kazadaki yaralanma veya patlama riskinin derecesine bağlı olarak tehlikeli malların zararları ve tehlikeleri ile ilgili eğitilmelidir. Sağlanan eğitim, personeli, güvenli elleçleme ve acil durum müdahale yöntemleri hakkında bilinçlendirmeyi amaçlamalıdır.

Eğitim, mevzuatlardaki değişiklikleri hesaba katan bir yenileme eğitimi ile periyodik olarak desteklenmelidir.

Alınan eğitimin kayıtları, yetkili otorite tarafından belirlenen süre boyunca işveren tarafından tutulmalıdır ve istenmesi durumunda çalışan ve yetkili otoriteye sağlanmalıdır. Yeni bir işe başlandığında eğitimin kayıtları onaylanmalıdır.

Sınıf 7 (Radyoaktif) malların taşımacılığında çalışan personel, kendilerinin mesleki faaliyetlerindeki ve kendi faaliyetleri sonucunda etkilenebilecek olan diğer insanların radyasyona maruz kalmalarını kısıtlayabilmek için önlemlerin de dahil olduğu radyasyon korunmasıyla ilgili gereğine uygun şekilde eğitilmelidirler.

4.4.1. Emniyet Eğitimi

Emniyet eğitimiyle ilgili hükümler ADR Bölüm 1.10'da belirtilmiştir. Tehlikeli mal taşımacılığında yer alan gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltanın alacağı eğitimler ve yenileyici eğitimler, emniyet hükümlerini de içermelidir. Burada bahsedilen emniyet terimi, insanları, mülkleri ve çevreyi tehlikeye sokabilecek tehlikeli malların çalınması ve kötü amaçlı kullanımını asgari seviyeye indirmek için alınacak önlemler ve yöntemler anlamına gelmektedir.

Emniyet bilinçlendirme eğitimi, emniyet risklerinin niteliği, emniyet risklerini tanıma, bu riskleri ele alma ve azaltma yöntemleri ve bir emniyet ihlali olduğunda yapılması gereken faaliyetleri ele almalıdır. Bu eğitim, bireylerin sorumlulukları, görevleriyle ve emniyet planlarını uygulamadaki kendilerine düşen kısımla orantılı olarak, emniyet planlarıyla ilgili (uygunsa) bilinçlendirmeyi içermelidir.

Bu eğitim, tehlikeli mal taşımacılığını içeren bir konumda işe alınma durumunda sağlanacak veya onaylanacaktır ve yenileme eğitimi ile düzenli olarak desteklenecektir.

BÖLÜM V

KARAYOLUYLA TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI İLE İLGİLİ TÜRK MEVZUATI

Karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığına ilişkin Türk mevzuatı, Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik ve bu yönetmelikte değişiklik yapan yönetmelik ve Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesinden oluşmaktadır. Bu yönergedeki eksiklikleri tamamlaması nedeniyle Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliğinden de bu Bölümde bahsedilmiştir.

5.1. Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik

Türkiye’de tehlikeli mal taşımacılığını düzenleyen temel mevzuat olan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik” (TMKTHY), 31/03/2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yönetmelikte üç kere değişiklik yapılmıştır. Değişiklik yapan yönetmelikler şunlardır:

- 15/06/2008 tarih ve 26907 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”,

- 10/07/2009 tarih ve 27284 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”,

- 18/12/2010 tarih ve 27789 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”.

Yönetmelikte “tehlikeli mal” terimi yerine “tehlikeli madde” terimi kullanılmıştır. Yönetmeliğin tanımlar kısmında, tehlikeli maddelerin, ADR’nin A Ek’inin 3 üncü bölümünde yer alan maddeleri ifade ettiği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin amacı, tehlikeli maddelerin; insan sağlığı ve diğer canlı varlıklar ile çevreye zarar vermeden güvenli ve düzenli bir şekilde kamuya açık karayoluyla taşınmasını sağlamak; bu faaliyetlerde yer alan gönderenlerin, alıcıların, dolduranların, yükleyenlerin, boşaltanların, ambalajlayanların, taşımacıların ve tehlikeli maddeleri taşıyan her türlü aracın operatör veya sürücülerinin sorumluluk, yükümlülük ve çalışma koşullarını belirlemektir.

Bu Yönetmelik aşağıdakileri kapsar:

a) Karayolu ile yapılan tehlikeli madde taşımacılığını, tehlikeli maddeleri gönderenleri ve bu maddelerin alıcılarını, tehlikeli maddeleri dolduran, yükleyen, boşaltan ve ambalajlayanları, maksada uygun teknik özelliklere sahip her türlü araç ile taşıma yapan taşımacıları, tehlikeli madde yüklü her türlü aracı kullanan sürücü ve operatörleri, işletmeciler ile bu faaliyetlerde yararlanan her türlü taşıt, araç, gereç ve benzerlerini,

b) Yabancı plakalı taşıtlarla Türkiye sınırları içerisindeki karayolları üzerinden yapılan uluslararası taşımaları,

c) Yetki belgesi hariç olmak üzere, 11/6/2009 tarih ve 27255 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği (son yönetmelik değişikliğiyle 11/6/2009 tarihli ve 27255 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği olmuştur) kapsamında yetki belgesi alma zorunluluğundan muaf olan ve kendi işteğal konusu ile ilgili özmal taşıtlarıyla tehlikeli madde taşımacılığı yapan veya yapacak kamu kurum ve kuruluşlarını.

Bu Yönetmelik aşağıdakileri kapsamaz:

a) Uluslararası anlaşmalar ile savaş hali ve olağanüstü hallerde uygulanacak mevzuat hükümlerine göre yapılan taşıma işlemlerini,

b) Türk Silahlı Kuvvetlerine ait olan ya da Türk Silahlı Kuvvetlerinin temsilcilerinin eşlik ettiği araçlarla yapılan taşıma işlemlerini.

5.1.1 Taşıma Faaliyetlerine İlişkin Genel Kurallar

Yönetmeliğe göre taşıma faaliyetlerine ilişkin genel kurallar şunlardır:

(1) Tehlikeli maddelerin kamuya açık karayolunda taşınmasında genel kural; tehlikeli maddelerin, bu Yönetmelik ve ADR hükümlerine uygun olarak ekonomik, kontrollü, seri, güvenli, insan sağlığına zarar vermeden ve çevreye kötü etkisi en az olacak şekilde taşınmasıdır.

(2) Tehlikeli maddeler ancak, ADR'nin Bölüm 3, Kısım 3.2 (tablo A) ve Kısım 3.3 uyarınca taşıma işlemlerinden hariç tutulmamışsa ve ADR'nin Bölüm 3, Kısım 3.2 (tablo A) uyarınca taşıma için uygun bulunmuşsa taşınabilir.

(3) Tehlikeli maddelerin taşınmasında yer alan taraflar, hasar ve yaralanmaları önleyebilmek ve gerekirse bunların etkisini en aza indirebilmek için ön görülebilen risklerin yapısını ve boyutunu göz önünde bulundurarak bu Yönetmeliğe ve ADR hükümlerine uygun tedbirleri almak zorundadır.

(4) Tehlikeli maddelerin taşınmasına dahil olan taraflar; Ulaştırma Bakanlığı'nca ⁽³⁰⁾ yayımlanan tebliğ, genelge ve yazılı talimatlara uymak zorundadırlar.

(5) Bu Yönetmelik kapsamında faaliyette bulunacak gerçek ve tüzel kişiler, 11/6/2009 tarih ve 27255 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliğine göre C1,C2, E2, K1, K2, L1, L2, R1, R2 yetki belgelerinden herhangi birine sahip olmak zorundadırlar. Bu Yönetmelikte yapılan değişiklikle, sahip olunması gereken yetki belgeleri, E2 yetki belgesinin çıkarılmasıyla, C1, C2, K1, K2, L1, L2, R1, R2 yetki belgeleri olmuştur. Ancak, kendi faaliyetleri ile ilgili olarak özmal araçlarıyla ticari olmayan taşıma yapacak kamu kurum ve kuruluşlarının;

³⁰ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığın ismi "Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı" olarak değiştirilmiştir.

tehlikeli madde taşımaları için bu Yönetmeliğe uymak kaydı ile Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında herhangi bir yetki belgesine sahip olmaları gerekmez.

(6) Bu Yönetmelik kapsamında taşıma yapacak yetki belgesi sahipleri ile kamu kurum ve kuruluşları, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan tabloda sınıfları belirtilen tehlikeli madde ve eşyaları taşıyabilmek için ilgili veya yetkili mercilerden; her taşıma seferi için ayrı ayrı izin almak zorundadırlar. Bu maddelerin taşınmasında kullanılacak taşıtların ADR'nin 9 uncu bölümünde belirtilen hükümlere uygun olduğunun Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca⁽³¹⁾ verilmiş bir belge ile belgelendirilmesi şarttır.⁽³²⁾

5.1.2 Denetim

Bu Yönetmelik kapsamında yer alan faaliyetler Bakanlık denetimine tabidir. Bakanlığın yetkilendirdiği kendi personelinin yanı sıra tehlikeli madde taşımaları konusunda denetimle görevli ve yetkili kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- a) Valiliklere bağlı kolluk kuvvetleri,
- b) Çevre ve Orman Bakanlığının⁽³³⁾ ilgili birimleri,
- c) Sağlık Bakanlığının ilgili birimleri,
- ç) Sanayi ve Ticaret Bakanlığının⁽³⁰⁾ ilgili birimleri,
- d) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili birimleri,
- e) Bayındırlık ve İskan Bakanlığının⁽³⁴⁾ ilgili birimleri,

³¹ 08/06/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığın ismi "Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" olarak değiştirilmiştir.

³² Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik, a.e.

³³ 04/07/2011 tarihli ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve KHK/645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı ayrı ayrı teşkilatlanmıştır.

f) Gümrük Müsteşarlığının ⁽³⁵⁾ ilgili birimleri,

Yetkilendirilen kurum ve kuruluşlar Bakanlıkla her zaman işbirliği içinde olmak ve Bakanlık tarafından bu Yönetmeliğe ilişkin olarak verilecek talimatları yerine getirmek zorundadırlar. Yetkili kılınan kurum ve kuruluşlar, Karayolu Taşıma Kanunu ve bu Yönetmeliğin kendilerine yüklediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getirir ve kullanırlar.

Denetim yapmakla görevlendirilenler, Kanun ve bu Yönetmelik esaslarına göre denetim görevlerini yerine getirir ve denetimler sırasında tespit ettikleri kusurları ve bunlara uygulanan cezalara ilişkin tutanakları Bakanlığa gönderirler. Ayrıca Yönetmelikte, Ulaştırma Bakanlığı'nın ⁽³⁶⁾ denetimlerde uygulanacak usul ve esasları ADR'nin 1.8 bölümünü dikkate alarak ayrıca düzenleyeceği hükmü de bulunmaktadır. ⁽³⁷⁾

5.1.3. Güvenlik Danışmanı

Yönetmelikte, tehlikeli madde güvenlik danışmanı istihdam edilmesi, eğitimi, yetkilendirilmesi, görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hususların Bakanlıkça yayımlanacak bir tebliğ ile düzenleneceği belirtilmiştir.

Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nın (2007-2013) ve Türkiye'nin Katılım Süreci İçin AB Stratejisi (2010-2011) Eylem Planı'nın

³⁴ 08/06/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan KHK/636 sayılı Çevre Orman Ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37 nci Maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

³⁵ 08/06/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlık yapılandırılmıştır.

³⁶ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığın ismi "Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı" olarak değiştirilmiştir.

³⁷ a.g.e.

Taşımacılık Politikası kısımlarında “Tehlikeli Maddelerin Taşınması Hususunda Görevli Güvenlik Danışmanlarına İlişkin Tebliğ”in çıkarılmasında yarar görülen yasal düzenlemeler arasında olduğu belirtilmiştir. ⁽³⁸⁾

5.1.4. Eğitim

Yönetmelikte, tehlikeli maddelerin taşınması için gerekli olan eğitimlerin, 3/9/2004 tarihli ve 25572 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceği belirtilmiştir. ⁽³⁹⁾

5.1.5 Diğer Yönetmelik Hükümleri

ADR’de yer alan ancak Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı dışında diğer kamu kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluk alanında olan tehlikeli maddelerle ilgili olarak düzenlemeden veya uygulamadan sorumlu diğer kurumlar, ilgili tarafların görüşleri alındıktan sonra Bakanlıkça yayımlanacak bir tebliğ ile belirleneceği belirtilmiştir.

Ayrıca Yönetmelikte aşağıdaki konularla ilgili hükümler de bulunmaktadır:

- Tehlikeli maddelerin taşınmasında özel kurallar,
- Tehlikeli madde taşımacılığında izlenecek güzergahlar ve park yerleri,
- Cezaların uygulanmasına ilişkin kurallar, muafiyetler ve özel izinler,
- Tehlikeli mal taşımacılığında yer alan gönderenin, paketleyenin, yükleyenin, dolduranın, taşımacının, taşıt sürücüsünün ve araçta bulunan diğer görevlilerin, teslim alanın ve tank/konteyner/depo işletmecisinin yükümlülükleri,

³⁸ a.g.e.

³⁹ a.g.e.

- Cezai hükümler,
- Tehlike madde sınıfına göre izin alınması gereken ilgili/yetkili merci.⁽⁴⁰⁾

5.2. Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Yapılan Son Değişiklik

“Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” 18/12/2010 tarih ve 27789 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmelik ile TMKTHY içinde bahsedilen mevzuatlardan yenilenen mevzuatın tarihleri ve Resmi Gazete sayıları, para birimleri (Yeni Türk Lirası ibaresi yerine “Türk Lirası” ibaresi) ve “ihtar” ifadesi “uyarma” şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca Yönetmelikte TMKTHY’nin uygulanmasıyla ilgili bir geçiş dönemi takvimi verilmiştir.

Yönetmeliğe göre, TMKTHY’nin;

- a) Amaç başlıklı Madde 1, Kapsam başlıklı Madde 2, Dayanak başlıklı Madde 3 ve Tanımlar başlıklı Madde 4, 1/1/2011 tarihinde,
- b) İşaretleme etiketleme ve ambalajlamayla ilgili hükümleri 1/1/2012 tarihinde,
- c) Taşıma araçlarıyla/üniteleriyle ilgili hükümleri 1/1/2013 tarihinde,
- ç) Diğer hükümleri 1/1/2014 tarihinde

yürürlüğe girecektir.⁽⁴¹⁾

⁴⁰ a.g.e.

⁴¹ Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, a.e.

Ayrıca tehlikeli mal taşıyan şoförlerin eğitimi ile ilgili Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğünce ⁽⁴²⁾ hazırlanan “Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi” 17/06/2010 tarihinde yayımlanmıştır.

5.3. Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği

“Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik”te, tehlikeli maddelerin taşınması için gerekli olan eğitimlerin, 03/09/2004 tarihli ve 25572 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceği belirtildiği için “Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği”nin (KTFMYEY) de incelenmesi gerekmektedir. Bu yönetmelikte altı kere değişiklik yapılmıştır. “Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği”nde değişiklik yapan yönetmeliklerin tarih ve Resmi Gazete sayıları aşağıdaki gibidir:

- 19/03/2005 tarih ve 25760 sayılı Resmi Gazete (1. Değişiklik)
- 29/09/2005 tarih ve 25951 sayılı Resmi Gazete (2. Değişiklik)
- 16/08/2006 tarih ve 26260 Sayılı Resmî Gazete (3. Değişiklik)
- 10/10/2007 tarih ve 26669 Sayılı Resmi Gazete (4. Değişiklik)
- 16/01/2009 tarih ve 27112 Sayılı Resmi Gazete (5. Değişiklik)
- 20/02/2009 tarih ve 27147 Sayılı Resmi Gazete (6. Değişiklik)

Bu Yönetmeliğin amacı, 10/07/2003 tarihli ve 4925 sayılı “Karayolu Taşıma Kanunu” ve Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde taşımacılık faaliyetleri için öngörülen

⁴² 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile “Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü” olarak yapılandırılmıştır.

mesleki yeterlilikle ilgili; mesleki yeterlilik eğitimi ve sınavı, bu eğitimi verecek kurum ve kuruluşların nitelikleri ile bunlara verilecek yetki belgeleri, bu eğitimleri tamamlayanlara veya bu eğitimden muaf olanlara verilecek mesleki yeterlilik belgeleri ve bunlara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Bu Yönetmelik, Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişiler ile bunlar tarafından istihdam edilen/edilecek kişilerden Mesleki Yeterlilik Belgesi'ne sahip olma şartına tabi olanları ve bunlara eğitim verecek kurum ve kuruluşlar ile eğitimcileri kapsar.

Yönetmelikte, Mesleki Yeterlilik Belgesi türleri; üst düzey yönetici (ÜDY), orta düzey yönetici (ODY) ve sürücü (SRC) türü mesleki yeterlilik belgesi olmak üzere üç ana grupta değerlendirilir.

Yönetmelikte, mesleki yeterlilik belgesi bulundurma zorunluluğu, türleri, derecelendirilmesi ve muafiyetler; mesleki yeterlilik eğitimi yetki belgesi ile ilgili esaslar; mesleki yeterlilik eğitimi yetki belgesi almanın ve yenilemenin şartları, geçersiz sayılma; mesleki yeterlilik eğitimi yetki belgesi sahiplerinin yükümlülükleri; eğitim merkezinin nitelikleri, eğitimcilerin nitelikleri, mesleki yeterlilik eğitimi ile ilgili diğer esaslar; mesleki yeterlilik eğitimi sınavları ile ilgili esaslar; mesleki yeterlilik eğitimi tamamlama belgelerinin onaylanması; mesleki yeterlilik belgelerinin düzenlenmesi, değiştirilmesi ve ücretler; denetim ve idari müeyyideler ile ilgili hükümler bulunmaktadır.⁽⁴³⁾

⁴³ Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği, 25572 sayılı Resmi Gazete, 03 Eylül 2004

5.4. Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi

Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğünce ⁽⁴⁴⁾ hazırlanan tehlikeli mal taşıyan şoförlerin eğitimi ile ilgili “Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi” 17/06/2010 tarihinde yayımlanmıştır.

Bu yönergenin amacı; “Tehlikeli Malların Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Avrupa Anlaşması”na (ADR) ve 31/03/2007 tarihli ve 26479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkındaki Yönetmelik” kapsamına giren tehlikeli maddeleri taşıyan araç şoförlerine yönelik mesleki yeterlilik eğitimi verecek eğitim kurumlarının sağlaması gereken asgari şartları ile yapılacak yetkilendirmenin usul ve esaslarını belirlemektir.

Bu Yönerge; karayoluyla tehlikeli madde taşıyan araç şoförlerine yönelik mesleki yeterlilik eğitimi verecek eğitim kurumlarını, eğiticileri, eğitimin içeriğini, yapılacak sınavları, sınavlarda başarılı olanlara verilecek mesleki yeterlilik belgesini ve bu eğitim kurumlarında çalışan personeli kapsar.

Yönergede, tehlikeli mal taşıyan şoförlerin alacağı belge, SRC 5 Belgesi olarak geçmektedir. SRC Belgesi “Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği”ne (KTFMY) göre sürücülerin alması gereken mesleki yeterlilik belgesidir. SRC 5 belgesi, tehlikeli madde taşımacılığı belgesi olarak düzenlenmiştir. SRC 5 Belgesini almak isteyen şoförlerin SRC 3 (uluslararası eşya-kargo taşımacılığı) ve/veya SRC 4 (yurtiçi eşya-kargo taşımacılığı) belgelerinden birine sahip olması gerekmektedir.

⁴⁴ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile “Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü” olarak yapılandırılmıştır.

5.4.1. Eğitim Kurumları

Yönergeye göre, Tehlikeli Madde Taşımacılığı Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yetki Belgesi (TMYB) almak isteyen eğitim kurumlarının, KTFMY'nin Eğitim Merkezlerinin niteliklerini belirleyen 19 uncu maddesindeki şartlara ilaveten aşağıdaki şartları sağlamaları zorunludur:

a) Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yetki Belgesine (MYEYB) sahip olmak. Eğer eğitim kurumu MYEYB'ye sahip değilse, bir sene içerisinde bu belgeyi alacağına dair bir taahhütte bulunarak da başvurusunu yapabilir.

b) En az 3,5 ton yük taşıma kapasiteli araç ve yanında şoförü ile; yola çıkış kontrolü, yük güvenliği, kaza bildirim ve beklenmeyen durumlarda alınacak önlemler ve yangın konularında uygulamalı ders yapılacak ve içerisinde sürüş pisti bulunan en az 2000 metrekarelik bir açık alanın kullanım hakkına sahip olmak.

c) Kuramsal eğitim araçları olarak en az 10 adet farklı çeşitte tehlikeli madde ambalajı, araç tanımlama turuncu ikaz levhası ve tehlike etiketleri, şoför koruyucu donanım malzemeleri, yük güvenliği malzemeleri, 6 kg'lık ABC tozlu ve TSE'li yangın söndürme tüpleri, trafik işaret levhaları panosu, tehlikeli madde taşınmasıyla ilgili görsel duvar resimleri ve benzeri araçlara sahip olmak.

ç) Uygulamalı eğitim araçları olarak yangın tavaşı, gaz tüpü tertibatı veya çelik bidon içinde sıvı yakıt, su bidonu, CO₂ ve/veya ABC tozlu 6 Kg'lık TSE'li yangın tüpleri, tutuşturma çakmağı ve çubuğu, en az bir adet 3,5 ton yük taşıma kapasiteli ve ADR donanımları bulunan kapalı veya örtülü kasalı araç, yük güvenliği ve araç tanımlama donanımları, şoför koruyucu donanım malzemeleri, araç ruhsat sahibi tarafından şoföre verilen araç kullanma muvafakat yazısı, araç trafik ruhsat fotokopileri, donanımı ile çeşitli pozisyonlardan çekilmiş araç resimleri ve benzeri araçlara sahip olmak.

d) ADR kapsamında asgari "Temel Eğitim" vermeye yetkili eğitici/eğiticileri istihdam etmek.

e) ADR kapsamında temel eğitimin yanı sıra “ADR Tank Eğitimi”, “Sınıf 1 ve Sınıf 7 Eğitimi” de vermek isteyenler için bu dersleri verebilecek nitelikte eğitici/eğiticileri istihdam etmek. ⁽⁴⁵⁾

5.4.2. Eğiticiler

Eğiticilerin aşağıdaki şartları sağlamaları zorunludur:

a) En az ön lisans eğitiminden mezun olmaları,

b) Uygulamalı yangın söndürme eğitici sertifikasına sahip olmaları,

c) Verilecek eğitimle ilgili olarak ADR anlaşmasına taraf ülkelerden herhangi birinin yetkili makamlarınca verilen ve ADR Temel Eğitimi, ADR Tank Eğitimi, ADR Sınıf 1 Eğitimi veya ADR Sınıf 7 Eğitimi konularından en az biri için geçerli olan onaylanmış eğitici sertifikasına sahip olmaları. ⁽⁴⁶⁾

5.4.3. Tehlikeli Madde Taşımacılığı Eğitiminin İçeriği

Eğitimin türüne göre eğitimlerin içeriği farklılık göstermektedir.

⁴⁵ Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi, Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü, a.e.

⁴⁶ a.g.e.

5.4.3.1 ADR Temel Eğitimi

ADR Temel Eğitimi en az 19 ders saati olmak üzere asgari aşağıdaki hususları içerir:

- 1) Tehlikeli malların taşınmasına ilişkin genel gereklilikler,
- 2) Başlıca tehlike türleri,
- 3) Atık naklinin denetlenmesinde çevrenin korunmasına ilişkin sorgulanacak/aranacak bilgiler/hususlar,
- 4) Tehlike türleri için geçerli olan önleyici tedbirler ve güvenlik tedbirleri,
- 5) Kaza sonrasında yapılması gerekenler (ilk yardım, yol güvenliği, koruyucu donanımın kullanımına dair temel bilgi, yazılı talimat vb.),
- 6) İşaretleme, etiketleme, levhalama ve turuncu renkli ikaz levhası kullanımı ve özellikleri,
- 7) Tehlikeli malların taşınması esnasında şoförün yapması ve yapmaması gerekenler,
- 8) Taşıtlardaki teknik teçhizatın çalıştırılma yöntemleri ve amaçları,
- 9) Aynı taşıtta veya konteynerde karışık yüklemeye ilişkin yasaklar,
- 10) Tehlikeli malların yüklenmesi ve boşaltılması esnasında alınacak tedbirler,
- 11) Hukuki sorumluluklara ilişkin genel bilgiler,
- 12) Çok-Modlu taşımacılık faaliyetlerine ilişkin bilgiler,
- 13) Paketlerin elleçlenmesi ve istiflenmesi,
- 14) Tünellerde trafik kısıtlamaları ve tünellerde davranış talimatları (kaza, güvenlik, yangın veya diğer acil durumlardan korunma ve önlenmesi vb.),
- 15) Emniyet bilinci (özellikle terör olaylarına ilişkin).⁽⁴⁷⁾

⁴⁷ a.g.e.

5.4.3.2 ADR Tank Eğitimi

ADR Temel Eğitimi tamamlayanların katılabileceği ADR Tank Eğitimi, en az 13 ders saati olmak üzere asgari aşağıdaki hususları içerir:

- 1) Taşınan yükün hareketleri ile kendisi dahil yolda bulunan taşıtların hareketleri,
- 2) Taşıtların özel gereklilikleri,
- 3) Çeşitli ve farklı doldurma ve boşaltma sistemlerinin genel kuramsal bilgisi,
- 4) Bu taşıtların kullanımında uygulanabilir ilave özel şartlar (tip onay belgeleri, onay işareti, levhalama ve turuncu renkli ikaz levhası, vb.).⁽⁴⁸⁾

5.4.3.3 ADR Sınıf 1 Eğitimi

ADR Temel Eğitimi tamamlayanların katılabileceği ADR Sınıf 1 Eğitimi en az 8 ders saati olmak üzere asgari aşağıdaki hususları içerir:

- 1) Patlayıcı ve piroteknik maddelere ve nesnelere ilişkin özel tehlikeler,
- 2) Sınıf 1'e giren maddelerin ve nesnelere ilişkin birlikte yüklenmesine ilişkin özel gereklilikler.⁽⁴⁹⁾

5.4.3.4 ADR Sınıf 7 Eğitimi

ADR Temel Eğitimi tamamlayanların katılabileceği ADR Sınıf 7 Eğitimi, en az 8 ders saati olmak üzere asgari aşağıdaki hususları içerir:

⁴⁸ a.g.e.

⁴⁹ a.g.e.

- 1) İyonlaştırıcı radyasyona ilişkin tehlikeler,
- 2) Radyoaktif malzemelerin ambalajlanması, araca taşınması, birlikte yüklenmesi ve istiflenmesine ilişkin özel gereklilikler,
- 3) Radyoaktif malzeme içeren bir kaza durumunda alınacak özel tedbirler. ⁽⁵⁰⁾

5.4.3.5 Tehlikeli Madde Taşımacılığı Yenileme Eğitimleri

Yenileme Eğitimleri düzenli aralıklarla devam edilen bilgi yenileme programları, şoförlerin bilgilerini güncelleştirme amacına hizmet edecek, yeni teknik, yasal düzenleme ve tehlikeli maddelerle ilgili gelişmeleri kapsar.

Yenileme Eğitimleri aşağıda şartlara uygun olarak düzenlenir;

1) ADR Temel Yenileme Eğitimi, ADR Temel Eğitimi kapsamındaki konulara ilişkin güncellemeler ve değişimi kapsayacak şekilde hazırlanan (en az ADR Temel Eğitiminin yarı süresindeki) eğitimidir.

2) ADR Tank Yenileme Eğitimi, ADR Tank Eğitimi kapsamındaki konulara ilişkin güncellemeler ve değişimi kapsayacak şekilde hazırlanan (en az ADR Tank Eğitiminin yarı süresindeki) eğitimidir.

3) ADR Sınıf 1 Yenileme Eğitimi, ADR Sınıf 1 Eğitimi kapsamındaki konulara ilişkin güncellemeler ve değişimi kapsayacak şekilde hazırlanan (en az ADR Sınıf 1 Eğitiminin yarı süresindeki) eğitimidir.

4) ADR Sınıf 7 Yenileme Eğitimi, ADR Sınıf 7 Eğitimi kapsamındaki konulara ilişkin güncellemeler ve değişimi kapsayacak şekilde hazırlanan (en az ADR Sınıf 7 Eğitiminin yarı süresindeki) eğitimidir.

Yenileme eğitim programının süresi iki günden az olamaz. ⁽⁵¹⁾

⁵⁰ a.g.e.

⁵¹ a.g.e.

5.4.4. SRC 5 Belgesi

Tehlikeli madde taşıyan tüm araç şoförlerinin SRC 5 belgesi sahibi olmaları zorunludur. Yönergede, yurt içinde tehlikeli madde taşıyan araç şoförleri için SRC 5 belgesi zorunluluğunun 31/12/2011 tarihine kadar aranmayacağı belirtilmiştir.

SRC 5 belgesinin geçerlilik süresi 5 (beş) yıldır. SRC 5 belgesi sahiplerinin, belgelerinin geçerlilik süresinin bitiminden önceki 6 (altı) ay içinde yenileme eğitimine katılmaları ve bu eğitimler sonunda Bakanlıkça düzenlenecek sınavda başarılı olmaları halinde mevcut belgenin geçerlilik tarihinin bitiminden itibaren beş yıl süreyle geçerli olmak üzere yeni SRC 5 belgesi verilir. ⁽⁵²⁾

SRC 5 Belgesi aşağıdaki gibidir:

TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI SÜRÜCÜ EĞİTİM SERTİFİKASI	
ADR DRIVER TRAINING CERTIFICATE	
TR	1. SRC5-1112319651276
RESİM	2. YAMANTÜRK
	3. ERHAN
	4. 01/02/1967
	5. TÜRKİYE 12345678901
	6. ÖRNEKTİR
	7. T.C. ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK ve HABERLEŞME BAKANLIĞI
	8. Geçerlilik Tarihi / Valid To : 04/06/2016

Şekil-5.1: SRC 5 Belgesi Örneğinin Ön Yüzü

⁵² a.g.e.

GEÇERLİ OLDUĞU SINIF(LAR) VEYA UN NUMARALARI :
VALID FOR CLASS(ES) OR UN NOS.:

TANKLAR - TANKS	TANKLAR DIŞINDA - OTHER THAN TANKS
9.	10. Sınıf-1 Sınıf 2 Sınıf 3 Sınıf 4.1 Sınıf 4.2 Sınıf 4.3 Sınıf 5.1 Sınıf 5.2 Sınıf 6.1 Sınıf 6.2 Sınıf 7 Sınıf 8 Sınıf 9 Diğer-UN _____)

ÖRNEKTİR

12345678901

Şekil-5.2: SRC 5 Belgesi Örneğinin Arka Yüzü

5.4.5 Diğer Yönerge Hükümleri

Yönergede, KTFMY kapsamında yetki belgesi sahibi olmayan gerçek ve tüzel kişilerin, TMYB almak ve yenilemek için Bakanlığa vermek zorunda olduğu belgeler belirtilmiştir. Bu Yönerge kapsamında verilen ve yenilenen yetki belgelerinin süresi beş yıldır.

Eğitim kurumlarının denetimleri, Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır.

Bu Yönergede yer almayan konularda Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği hükümleri geçerlidir.

Ayrıca Yönergede, eğitim kurumlarının sahip olması gereken özellikler, yetki belgesi ücreti, faaliyete başlama ve idari müeyyideler ile iptal, eğitim ücreti ile ilgili hükümler de bulunmaktadır. ⁽⁵³⁾

⁵³ a.g.e.

5.4.6. TMYB ve SRC 5 Alma Süreci

Tehlikeli mal taşıyan araç şoförlerine eğitim vermek üzere faaliyette bulunmak isteyen eğitim kurumları, TMYB belgelerini almak için Yönergede bahsedilen şartları karşıladıklarını kanıtlayan bir dosyayla Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunurlar. Şartların tam olarak karşılandığına karar verilen eğitim kurumu, Bakanlıkça denetlenir. Denetim sonucunun da olumlu olmasından sonra eğitim kurumlarının TMYB ücretini ödemesinden sonra bu eğitim kurumuna, TMYB verilir.

Eğitim kurumları, eğitime dair ders programlarını ve kurs katılımcılarına ait bilgileri, Bakanlığa eğitimin başlamasından en az beş gün önce bildirmek zorundadırlar.

Şu an itibariyle eğitim kurumları sadece temel eğitimle ilgili kurslar açmaktadır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Gazi Üniversitesi arasında imzalanan 23/12/2005 tarihli protokol sonucunda 21/02/2006 tarihinde Gazi Üniversitesi bünyesinde “Gazi Üniversitesi – Ulaştırma Bakanlığı ⁽⁵⁴⁾ Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik İnceleme, Değerlendirme ve Geliştirme Merkezi” kurulmuştur. Bu merkezde, diğer mesleki yeterlilik belgeleri gibi SRC 5 ile ilgili başvuruların alınması, başvuruların incelenmesi, sınavlarla ilgili işlemlerin yapılması, belgelerin hazırlanması, basımı, dağıtımı, teslimatı, belge yenilemesi, mesleki yeterlilik belgesi alanlara dair veri bankası tutulması çalışmaları yürütülmektedir. Sınavları bu merkez ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı beraber gerçekleştirmektedirler. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın onayladığı eğitim kurumlarından eğitim alıp, düzenli aralıklarla gerçekleştirilen SRC 5 mesleki yeterlilik sınavında başarılı olan şoförler, SRC 5 belgesini almaya hak kazanırlar.

⁵⁴ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığın ismi “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı” olarak değiştiril fakat bu protokole bu değişiklik yansıtılmamıştır.

BÖLÜM VI

TEHLİKELİ MALLARIN TAŞIMACILIĞINDA MODLAR ARASI ENTEGRASYON

Tehlikeli malların özellikle uzun mesafelerde taşınması birden çok taşıma modu ile gerçekleşmektedir. Bu şekildeki taşımaların düzgün ve güvenli bir şekilde yapılabilmesi için farklı taşıma modlarının tehlikeli mal taşımacılığı kurallarının birbirleriyle uyumlu olması gerekmektedir.

6.1. BM Düzenlemeleri

Tehlikeli mal taşımacılığı konusunda her ülkede ve her taşıma modunda farklı düzenlemelerin olmasından, kimyasalların ve tehlikeli ürünlerin uluslararası ticareti ciddi olarak engelleneceği ve tehlikeli malların iş güvenliği düzenlemeleri, tüketici koruma düzenlemeleri, depolama düzenlemeleri, çevre koruma düzenlemeleri gibi başka tür düzenlemelere de bağlı olduğu için bütün bu düzenleyici sistemler arasında tutarlılığı sağlamak için, Birleşmiş Milletler her taşıma modunda taşıma koşulları için olduğu gibi, tehlike iletişim araçlarının ve tehlike sınıflandırma kriterlerinin uyumlaştırılması için mekanizmalar geliştirmiştir. Buna ilaveten, tehlikeli malların karayoluyla, demiryoluyla ve iç suyolunda taşımacılığıyla ilgili olduğu sürece, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu, bu mekanizmaların etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayan bölgesel anlaşmaları düzenler.

6.1.1. Tehlikeli Mal Taşımacılığı ve Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyum Sistemi Üzerine Birleşmiş Milletler Uzmanlar Komitesi

Ekonomik ve Sosyal Konseyin bir alt organı olarak “hükümet uzmanlarından oluşan uzman kurumları” kategorisine ait olarak, Birleşmiş Milletler, 1953 yılında BM Tehlikeli Mal Taşımacılığı Uzmanları Komitesi’ni kurdu. 1999 yılında, BM Çevre ve Gelişme Konferansı’nda (UNCED) (Rio de Janeiro, 3-12 Haziran 1992), Ekonomik ve Sosyal Konsey, kimyasalların sınıflandırılması ve etiketlenmesi mekanizmasını sağlamak için ortaya konan hedefleri karşılamak amacıyla, komite görev alanını genişletmeye karar verdi. Böylece komite, Tehlikeli Malların Taşınması ve Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyum Sistemleri Uzmanlar Komitesi halini aldı.

Komisyonun iki yardımcı kurumu vardır: Tehlikeli Mal Taşımacılığı Uzmanlar Alt Komitesi ve Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesinde Küresel Uyum Sistemi Uzmanlar Alt Komitesi. Komite ve alt komiteler iki yıllık temelde çalışır. İki alt komite yılda iki kez arka arkaya sezonlarında (Temmuz ve Aralık) buluşurlar. Komite ise sadece iki yılın sonunda bir kez buluşur. Bütün toplantılar Cenevre’de gerçekleşir.

Günümüzde Tehlikeli Mal Taşımacılığı Uzmanlar Alt Komitesi, dünyanın her yerinden 27 uzman ülkeden oluşmaktadır. Tam üyelik için gerekli kriterler, başvuru yapan ülkede uzmanlık bulunma durumu, ülkenin uzmanlarını kendi kaynakları ile nitelikli yapmak, tehlikeli malların uluslararası taşınmasında ve gelişmekte olan ülkelerin yeterli katılımı konularında ülkenin ilgisidir. Bundan başka, alt komite üyesi olmayan devletler, özellikle kendi ülkelerini ilgilendiren herhangi bir konunun müzakerelerine katılmak için davet edilebilirler. Böylece devletler “Gözlemci” olarak katılmaya davet edilirler. Oy hakları yoktur fakat tekliflerini alt komitenin herhangi bir üyesinin talebi üzerine oylanması için sunabilirler.

Birleşmiş Milletlerin uzmanlaşmış kurumları, oy hakkı olmaksızın kendi temsilcileri aracılığıyla toplantılara katılma hakkına sahiptirler ve tekliflerini alt

komitenin herhangi bir üyesinin talebi üzerine oylanması için sunabilirler. Genel kurulca daimi gözlemci statüsü uygun görülen hükümetler arası organizasyonların temsilcileri ve komite tarafından geçici veya sürekli olarak atanmış diğer hükümetler arası organizasyonlar, kendi faaliyetleri kapsamında tartışılan sorularla ilgili oy hakkı olmaksızın görüşmelere katılabilirler. ⁽⁵⁵⁾

6.1.2.BM Tehlikeli Mal Taşımacılığı Tavsiyeleri

Tehlikeli Mal Taşımacılığı Uzmanlar Alt Komitesi aynı zamanda iki yılda bir “turuncu kitap” olarak da bilinen tehlikeli mal taşımacılığı tavsiyelerini hazırlar ve günceller. Turuncu kitap, sadece BM üye ülkelerinin tehlikeli malların yurt içi taşımacılığı ile ilgili kendi ulusal gereksinimlerinin gelişimine hitap etmez, aynı zamanda Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) , Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) gibi uluslararası organizasyonlar ve deniz, hava, kara yolu, demiryolu ve iç suyolları ile uluslararası/bölgesel tehlikeli mal taşımacılığını düzenleyen anlaşmalar veya sözleşmeler için BMAEK gibi bölgesel komisyonlara da hitap eder.

İlk BM Tehlikeli Mal Taşımacılığı Tavsiyeleri 1956 yılında yayınlanmıştır, içerdiği başlıca alanlar şunlardır:

- En sık taşınan tehlikeli malların listesi, tanımlanması ve sınıflandırılması;
- Sevkiyat prosedürleri: etiketleme, işaretleme ve taşıma belgeleri;
- Paketlemeler ve orta boy hacimli konteynırlar (IBC) için standartlar, test prosedürleri ve sertifikalandırma;
- Çok modlu tank konteynırların (taşınabilir tanklar ve dökme konteynırlar standardı, test prosedürleri, sertifikalandırma ve hizmet gereklilikleri.

⁵⁵ “Review of the Implementation of OSCE Commitments in the Economic and Environmental Dimension - Transport of Dangerous Goods”, United Nations Economic Commission for Europe, Sixteenth OSCE Economic and Environmental Forum, Prague, Czech Republic, 19-21 Mayıs 2008, sf. 38

Bu tavsiyeler tehlikeli malların güvenli taşınması için bütün temel hükümleri içermektedir, ama bu tavsiyelerin ulusal veya uluslararası düzeyde öngörülen taşımaların moduna bağlı olmak üzere ek gereksinimlerle tamamlanması gerekmektedir.

Aralık 1994'te, BM Uzmanlar Komite'si "Turuncu Kitap"ın kapsadığı tavsiyelerin, bir set temel tavsiyeler içerecek şekilde "Model Düzenlemeler" şeklini alacak şekilde tekrardan biçimlendirilmesinin aşağıdaki gibi önemli faydalar sağlayabileceğini fark ettiler:

- Bütün modlarda, ulusal ve uluslararası düzenlemelerde daha doğrudan bütünleşme ve daha kolay güncellenme;
- Gelişmiş uyum;
- Birleşmiş Milletler, üye devletlerin hükümetleri ve diğer uluslararası organizasyonlar için genel kaynak tasarrufu;
- Mevzuatların kullanım kolaylığında gelişme;
- Taşıma faaliyetlerinde sorumlulukların daha iyi belirlenmesi;
- Mevzuatlara uyum konusunda gelişme, özellikle çoklu modlu taşımalarda.⁽⁵⁶⁾

Tehlikeli Mal Taşımacılığı Model Düzenlemeleri'nin eki olan Tavsiyeler aşağıdaki şekilde yedi bölüme ayrılır:

1. Bölüm: Genel hükümler, tanımlar, eğitim ve güvenlik
2. Bölüm: Sınıflandırma
3. Bölüm: Tehlikeli mal listesi, Özel hükümler ve istisnalar
4. Bölüm: Ambalajlama ve tank hükümleri
5. Bölüm: Sevkiyat prosedürleri
6. Bölüm: Ambalajların, orta boy hacimli konteynırların (IBC), büyük ambalajların, portatif tankların, çok bölmeli gaz konteynırlarının (MEGC) ve dökme yük konteynırlarının yapımı ve testi şartları
7. Bölüm: Taşıma faaliyetleri ile ilgili hükümler

⁵⁶ a.g.e., sf. 39

Tehlikeli Mal Taşımacılığı Model Düzenlemelerinin son versiyonu (17. Baskı) 2011 yılında yayınlanmıştır.

Tehlikeli malların denizde dökme halinde taşımacılığı veya iç sularda dökme konteynerler veya tank aracında taşımacılığına uygulanmaz. Bunlar ulusal veya uluslararası düzenlemelere tabidir.

Tehlikeli malların taşımacılığı ile ilgili bu tavsiyeler, bu düzenlemenin eki olan, “Tehlikeli Malların Taşımacılığında Model Düzenlemeleri” şeklindedir. Model Düzenlemeleri çeşitli modlarda taşımacılıkla ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemelerin tek tipte geliştirilmesi için hükümlerin temel şemasını sunma amacındadır. Yine de herhangi bir özel düzenlemeyi eklemek için yeterince esneklerdir. Hükümetlerin, hükümetler arası örgütlerin ve diğer uluslararası örgütlerin sorumlu oldukları düzenlemeleri yaparken veya değiştirirken, bu Model Düzenlemelerinde verilen prensiplere uymaları, böylece bu alanda dünya çapında uyumun sağlanması beklenmektedir.

Sınıf 1 ila sınıf 9 arasında listelenen maddelerin çoğu çevreye zararlıdır. Deniz yoluyla taşımacılık dışında ek bir etiketleme her zaman belirtilmemiştir. Sulu ortam için tehlikeli olan maddeler ve karışımlar için kriterler Model Düzenlemelerinin Bölüm 2.9’da verilmektedir.⁽⁵⁷⁾

Radyoaktif malzemelerin özel durumu için, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) radyoaktif malzemelerin güvenli taşımacılığının tüm yönleriyle ilgili çok detaylı şartlar yayınlamıştır. Bunlar “Radyoaktif Malzemelerin Güvenli Taşımacılığı İçin IAEA Düzenlemeleri” olarak basılmıştır. Bu düzenlemeler aynı zamanda BM Model Düzenlemeleri ile birleşmiştir.⁽⁵⁸⁾

⁵⁷ BM Model Düzenlemeleri, <http://www.unece.org/transport/areas-of-work/dangerous-goods/legal-instruments-and-recommendations.html>, 27/01/2011.

⁵⁸ “Review of the Implementation of OSCE Commitments in the Economic and Environmental Dimension - Transport of Dangerous Goods”, a.e, sf. 40

6.1.3. Birleşmiş Milletler Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyumluluk Sistemi

Birleşmiş Milletler Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyumluluk Sistemi (GHS), kimyasalların taşıdıkları tehlike tipine göre sınıflandırılmasını ele alır ve etiketleme ve güvenlik bilgi formları da dahil olmak üzere, uyumlaştırılmış tehlike iletişim elemanları önerir. Bu sistem, kimyasalların elleçlenmesi, taşınması ve kullanımı sırasında insan sağlığı ve çevrenin korunmasını arttırmak için kimyasallardan kaynaklanabilecek fiziksel tehlikeler ve zehirlilik hakkında bilgi sağlamayı amaçlamaktadır.

GHS'nin ilk basımı, Uzmanlar Komitesi tarafından 11-13 Aralık 2002 tarihlerindeki ilk toplantıda kabul edilmiş ve 2003 yılında basılmıştır. Bu tarihten beri, GHS ihtiyaçlar ve uygulanması sırasında elde edilen deneyimler doğrultusunda her iki sene bir güncellenir. ⁽⁵⁹⁾

6.1.4. BM Testler ve Kriterler Kılavuzu

BM Testler ve Kriterler Kılavuzu, Birleşmiş Milletler Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyumluluk Sistemi'ne (GHS) göre fiziksel tehlike gösteren kimyasallar için olduğu gibi, BM Tehlikeli Malların Taşımacılığı Tavsiyeleri, Model Düzenlemelerinin 2. ve 3. Kısımındaki hükümlere göre tehlikeli malların sınıflandırılmalarıyla ilgili kriterleri, test metotlarını ve prosedürleri kapsar. Dolayısıyla, BM Tehlikeli Malların Taşımacılığı Tavsiyeleri veya GHS'den türetilmiş ulusal veya uluslararası düzenlemeleri tamamlar.

İlk başta Ekonomik ve Sosyal Konsey'in Tehlikeli Malların Taşımacılığıyla ilgili Komitesinin 1984 yılında ilk versiyonu kabul etmesiyle başlamış, daha sonra her iki yılda bir güncellenmiş ve değiştirilmiştir. Şu anda güncelleme, 2001 yılında

⁵⁹ http://www.unece.org/trans/danger/publi/ghs/ghs_welcome_e.html, 15/11/2011.

ilk komitenin yerine geçen Tehlikeli Malların Taşınması ve Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesi Konusunda Küresel Uyum Sistemi Uzmanlar Komitesi tarafından yapılır.

Testler ve Kriterler Kılavuzunda yer alan sınıflandırma prosedürleri, test metotları ve kriterleri aşağıdaki şekilde üç kısma ayrılır:

Kısım I: Patlayıcıların Sınıf 1'e ayrılması ile ilgili olan kısım

Kısım II: Kendiliğinden yanmaya yatkın maddelerin Sınıf 4.1'e ve organik peroksitlerin Sınıf 5.2'ye ayrılması ile ilgili olan kısım

Kısım III: Maddelerin ve nesnelerin Sınıf 2, Sınıf 3, sınıf 4, Sınıf 5.1, Sınıf 8 veya Sınıf 9'a ayrılması ile ilgili kısım

Aralık 2004 tarihinde, yeni bir kısım olarak, taşıma ekipmanlarının test metotlarıyla ilgili Kısım IV GHS'ye eklenmiştir.

Yetkili otorite, ürünün tehlike analizinin gerçekçi ve güvenilir yapıldığı konusunda onaylanması halinde, belirli testleri muaf tutma, testlerin detaylarını çeşitlendirme ve ek testler isteme konusunda takdir yetkisine sahiptir.⁽⁶⁰⁾

6.2.Tehlikeli Mal Taşımacılığı ile İlgili Uluslararası Anlaşmalar

BM Model Düzenlemelerinin önerileri ile şekillenen tehlikeli malların taşımacılığıyla ilgili uluslararası anlaşmalar/düzenlemeler aşağıdaki şekildedir:

• Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu himayesinde 30 Eylül 1957'de Cenevre'de yapılmış; 29 Ocak 1968'de yürürlüğe girmiştir.⁽⁶¹⁾

⁶⁰ http://www.unece.org/trans/danger/publi/manual/manual_e.html, 14/11/2011.

⁶¹ Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması, a.e.

• Tehlikeli malların demiryoluyla uluslararası taşımacılığında, 3 Haziran 1999 tarihinde Vilnius'ta hazırlanmış olan, Demiryolları Vasıtasıyla Uluslararası Taşıma Konvansiyonunun Ek C kısmı olan “Tehlikeli Malların Demiryolları İle Uluslararası Taşımacılığı ile ilgili Düzenlemeler” (RID) hükümleri uygulanır. ⁽⁶²⁾

• Tehlikeli malların deniz yoluyla taşımacılığında, 1960 SOLAS Konferansında SOLAS Sözleşmesi çerçevesinde oluşturulup, 1965 yılındaki Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) toplantısında onaylanıp, 1 Ocak 2004 itibariyle zorunlu hale getirilen “Denizyoluyla Taşınan Tehlikeli Yüklere İlişkin Uluslararası Kod” (IMDG Kod) hükümleri uygulanır. ⁽⁶³⁾

• Tehlikeli malların havayoluyla uluslararası taşımacılığında, Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu'nun yayınladığı “Havayoluyla Tehlikeli Malların Güvenli Taşımacılığı için Teknik Talimatlar” (ICAO-TI) ve “Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği'nin Tehlikeli Mallar Talimatları” (IATA-DGR) hükümleri uygulanmaktadır. ⁽⁶⁴⁾

• Tehlikeli malların iç suyuyla taşımacılığında ise 26 Mayıs 2000 tarihinde Cenevre'de yapılp, 29 Şubat 2008 tarihinde yürürlüğe giren, “Tehlikeli Malların İç Suyuyla Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması” (ADN) hükümleri uygulanmaktadır. ⁽⁶⁵⁾

Türkiye'de iç suyuyla tehlikeli mal taşımacılığı yapılmadığı için Türkiye ADN'ye taraf değildir. Diğer taşıma modlarıyla ilgili tehlikeli mal taşımacılığı anlaşmalarına taraftır.

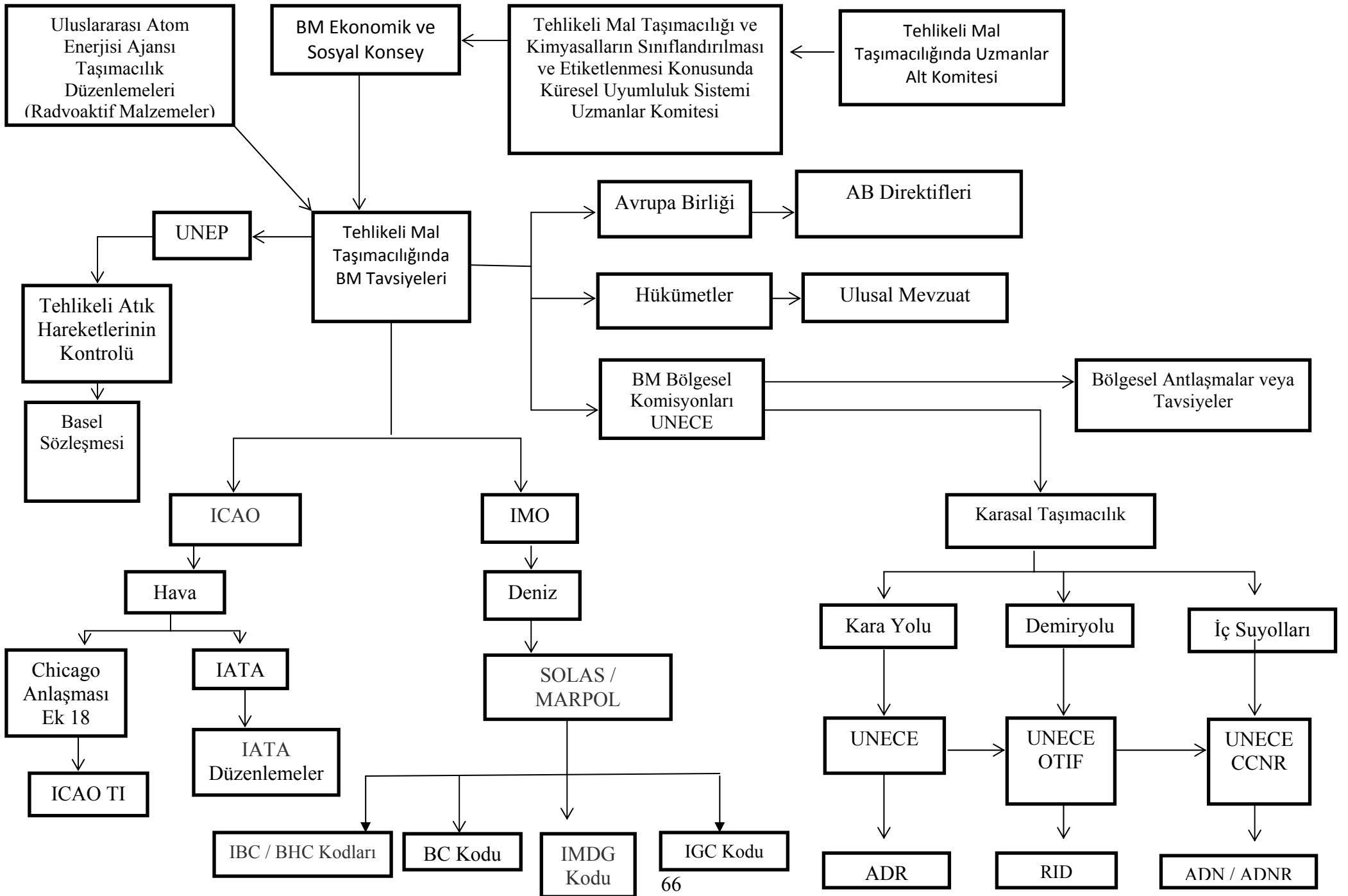
Tehlikeli mal taşımacılığını düzenlemek için BM mekanizmalarına ve uluslararası anlaşmaların bağlantılarını gösteren şekil şu şekildedir:

⁶² 2008/68/EC, a.e, sf. 4

⁶³ IMDG Kod, http://www5.imo.org/SharePoint/mainframe.asp?topic_id=158, 28/01/2011

⁶⁴ Tehlikeli malların havayoluyla taşınması, Transport of dangerous goods by air, Guidance appropriate for flight crew to aid general familiarisation training, 2002, syf 8, (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.caa.co.uk/docs/33/CAP675.PDF>, 28/01/2011)

⁶⁵ 2008/68/EC, a.e, sf. 4

Şekil 6.1: Tehlikeli mal taşımacılığını düzenlemek için BM mekanizmaları ve uluslararası anlaşmalar ⁽⁶⁶⁾

6.3. ADR’de Diğer Düzenlemelere Uygulanabilme Hükümleri

ADR düzenlemelerine bağlı olarak taşıma işlemi yürüten bir araç, seferinin bir kesiminde karayolu haricinde bir taşıma modu kullanırsa, bu moddaki, karayolu aracını taşıyan nakliye yönteminin tehlikeli malların taşınmasını belirleyen herhangi bir ulusal ya da uluslararası düzenlemesi seferin bahsi geçen kesimine uygulanır. Tehlikeli malların birden çok modlu taşındığı durumlarda, personel diğer taşıma modlarıyla ilgili şartları bilmelidir.

ADR Bölüm 1.1.4’de çok modlu tehlikeli mal taşımacılığı yapılacağı durumda, diğer modlardaki tehlikeli mal taşımacılığı düzenlemeleri ile ADR’nin uygulanabilmesine dair hükümler bulunmaktadır. Ayrıca çok modlu tehlikeli mal taşımacılığı yapılacağı zaman kullanılmak üzere “Çok modlu tehlikeli mal formu” ADR Bölüm 5.4.5’de verilmiştir.⁽⁶⁷⁾

6.3.1. Deniz ve Havayoluyla Taşımaları İçeren Bir Taşıma Zincirinde Taşıma

ADR’nin ambalajlama, karışık ambalajlama, işaretleme, ambalajların etiketlenmesi veya levhalanması ve turuncu renkli levhalama ile ilgili hükümlerine uymayan ama IMDG Kod’un veya ICAO Teknik Talimatları’nın hükümlerine uygun ambalajlar, konteynerler, portatif tanklar ve tank-konteynerleri, deniz veya havayolu taşımaları içeren taşıma zincirinde aşağıdaki koşullara uymaları halinde kabul edilirler:

⁶⁶ “Review of the Implementation of OSCE Commitments in the Economic and Environmental Dimension - Transport of Dangerous Goods”, a.e, sf. 48

⁶⁷ ADR, a.e.

- (a) Eğer ambalajlar ADR'ye uygun biçimde işaretlenmemiş veya etiketlenmemişe, IMDG Kod veya ICAO Teknik Talimatları'nın hşkşmlerine uygun şekilde işaretler ve tehlike etiketleri taşımalıdır.
- (b) IMDG Kod veya ICAO Teknik Talimatları'nın hşkşmleri ambalajın içindeki karışık ambalajlara uygulanabilir.
- (c) Deniz taşımalarını içeren taşıma zincirinde taşımalar için, eğer konteynerler, portatif tanklar veya tank konteynerler ADR Bşlşm 5.3'e uygun biçimde işaretlenmemiş veya etiketlenmemişe, IMDG Kod Bşlşm 5.3'e uygun biçimde işaretlenmiş veya etiketlenmiş olmaları gerekmektedir. Bşyle bir durumda, aracın işaretlenmesi için ADR'nin sadece 5.3.2.1.1 bşlşmş uygulanır. Bşyle bir durumda, boş veya temizlenmemiş portatif tanklar ve tank konteynerler için, bu hşkşm temizleme istasyonuna kadar ve daha sonraki temizleme istasyonunu da içerecek şekilde geçerlidir.

Bu muafiyet, ADR'ye gşre Sınıf 1 ila Sınıf 9 arasındaki sınıflardaki tehlikeli mal olarak sınıflandırılan ve IMDG Kod'un veya ICAO Teknik Talimatları'nın hşkşmlerine gşre tehlikeli olmayan yşk olarak kabul edilen mallar için geçerli değildir.

Yukarıdaki (c) şıkkındaki konteynerler, portatif tanklar veya tank konteynerler dışındaki araç veya araçlardan oluşan taşıma uniteleri, eğer ADR Bşlşm 5.3'e uygun biçimde etiketlenmemişe ama IMDG Kod Bşlşm 5.3'e uygun biçimde işaretlenmiş veya etiketlenmiş ise, ADR Bşlşm 5.3.2'deki turuncu renkli levhalama hşkşmlerine uygun olmaları şartıyla, deniz taşımalarını içeren taşıma zincirinde taşımalarda kabul edilir.

Deniz veya havayolu taşımaları içeren taşıma zincirindeki taşımalar için, IMDG Kod'da veya ICAO Teknik Talimatları'nda istenen taşıma belgesi veya bilgi, ADR'de istenen herhangi bir ek bilgiyi de içermesi şartıyla, ADR Bşlşm 5.4.1 ve 5.4.2'de ve Bşlşm 3.3'řn herhangi bir şzel hşkşmşde istenen bilginin yerine kullanılabilir. ⁽⁶⁸⁾

⁶⁸ a.g.e.

6.3.2.Karayolu Dışında Yapılan Taşımlar

Eğer, ADR düzenlemelerine bağlı olarak taşıma işlemi yürüten bir araç, seferinin bir kesiminde karayolu haricinde bir taşıma modu kullanırsa, bu moddaki, karayolu aracını taşıyan nakliye yönteminin tehlikeli malların taşınmasını belirleyen herhangi bir ulusal ya da uluslararası düzenlemesi seferin bahsi geçen kesimine uygulanır.

Bu şekildeki durumlarda, ilgili anlaşmaya taraf ülkeler bir taşıtın seferinin karayolu dışında bir yolu kullandığı kesiminde ADR'nin gerekliliklerini uygulamak konusunda anlaşabilirler. Buna ek olarak, ADR'ye taraf ülkeler arasındaki bu anlaşmalar, karayolu taşıtının taşınacağı bahsi geçen moddaki tehlikeli mal taşımacılığıyla ilgili uluslararası anlaşmaların maddeleriyle çatışmıyorsa, taraflar gerek görürlerse, destekleyici ek şartlar uygulayabilirler. Bu uluslararası anlaşmalara örnek olarak, ADR anlaşmasına taraf ülkelerin de taraf oldukları bir anlaşma olan, Deniz Yaşamının Güvenliği Uluslararası Anlaşması (Safety of Life at Sea (SOLAS)) verilebilir. Bu anlaşmalar, insiyatif alan anlaşmaya taraf ülke tarafından, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Sekretaryası'na, anlaşmaya taraf ülkelerin dikkatine sunulmak üzere bildirilmelidir.

Taşıma işleminin ADR hükümlerine bağlı olduğu gibi, karayolu taşımacılığının tamamında veya bir kısmında, karayolu taşımacılığı haricindeki tehlikeli malların taşınmasını düzenleyen uluslararası bir anlaşmanın hükümlerine de bağlı olduğu durumlarda, anlaşmanın uygulanabilirliğini belirli motorlu-arac servislere genişleten maddeler nedeniyle, bu uluslararası anlaşmanın hükümleri, ADR ile uyumsuz olmayan hükümleri ADR hükümleriyle aynı zamanda bahsi geçen seferde uygulanır; ADR'nin diğer hükümleri konusu geçen seferde uygulanmaz. ⁽⁶⁹⁾

⁶⁹ a.g.e.

6.4. Çok Modlu Tehlikeli Mal Taşımacılığında Farklılıklar ve Çözüm Yolları

Bütün taşıma modlarındaki tehlikeli mal sınıflandırılması, BM Model Düzenlemeleri temel alındığı için aynıdır.

Farklı taşıma modlarında, taşınabilir izin verilen minimum tehlikeli mal miktarı (limited quantity) farklılık gösterebilmektedir. Çok modlu taşımacılık yapılacağı durumda, bütün modlardaki kurallara uygun olacak şekilde paketleme yapılması gerekmektedir.

Farklı taşıma modlarında tehlikeli mal taşımacılığında kullanılacak taşıma birimlerinin test özellikleri farklılık gösterebilmektedir. Özellikle hava yoluyla tehlikeli mal taşınması durumunda, bu taşıma biriminin yüksek G kuvvetine dayanabilecek sağlamlıkta olması gerektiği için testler de farklılık göstermektedir. Havayolu dahil olmak üzere çok modlu tehlikeli mal taşımacılığı yapılacağı durumda, taşıma ünitelerinin havayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı için istenen özelliklere de sahip olması gerekmektedir.

IMDG Kodda, “tehlikeli mal” terimi yerine “tehlikeli yük” terimi (dangerous goods) kullanılmaktadır.

IMDG Kodda deniz kirleticileri için bir bölüm ayrılmıştır. Deniz kirleticileri, Sınıf 1 ile Sınıf 8 arasındaki bir sınıfın kriterlerini karşılamaları halinde bu Sınıfa, bu sınıfların özelliklerini karşılamamaları halinde Sınıf 9 kapsamına girerler. Deniz kirleticisinin taşınması durumunda, bunun taşıma dokümanında ayrıca belirtilmesi gerekmektedir.

IMDG Kodun üçüncü ekinde sağlık, yangın ve paketlemeyle ilgili rehberler bulunmaktadır. IMDG Kodda, yüklerin taşıma için tehlikeli olacağı bir şekilde yerleştirilmeleri/bağlanmaları durumunda, bu yüklerin tehlikelilik arz ettikleri belirtilir. Bu tehlikeli olma durumu yüklerin içeriğinin sahip olduğu tehlike özelliklerinden değil, yüklerin hatalı yerleştirilmelerindendir/bağlanmalarındandır.

Farklı taşıma modlarında, tehlikeli mal taşınacaksa, bütün taşıma modlarının kurallarına hakim bir güvenlik danışmanının bu taşıma için danışmanlık yapması gerekmektedir. Bu durum da yine güvenlik danışmanlarının eğitimlerinin önemini göstermektedir.

Taşıma ünitelerinin işaretlenmesi veya paketleme gibi konularda sorun yaratan farklılıkların olduğu durumlarda, bu hususların çözülmesi için Bakanlığın özel sektörün de görüşlerini alarak bu hususun uluslararası toplantılarda (W.P.15, Ortak Çalışma Toplantısı, BM Turuncu Kitap vs.) çözülmesi amacıyla gündeme getirmesi lazım. Bunun için W.P.15 toplantılarının hazırlığına çok önem verilmesi gerekmektedir. Çalışanların konuya tamamen hakim olacak şekilde eğitilmelerinin ardından, özel sektörle uyumun sağlanması gereken konularda ortak bir çalışma içinde olunması gerekmektedir. Bu ortak çalışmanın sonucuna göre ilgili uluslararası toplantılarda konuyla ilgili çalışmaların teklif edilmesi gerekmektedir. Bu konuda örnek olarak Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BM-AEK) Tehlikeli Mal Taşımacılığı Çalışma Grubu (WP.15) 91. Oturumunda tartışılan aşağıdaki iki konu verilebilir. Bunlar;

ADR Bölüm 7.5.5.2.1'in Uygulanması

Fransa tarafından sunulan INF.10 numaralı dokümanla;

ADR Bölüm 7.5.5.2.1'de patlayıcı maddelerin taşımacılığı ile ilgili sınırlamaların verildiği, bu limitlerin, boş temizlenmemiş ambalajlar ve Uyumluluk Grubu 1.4S maddeleri dışında, her taşıma birimi için patlayıcı malların net azami izin verilebilir kütlesinin 16 tondan az olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ADR 1.1.4.2'ye göre; ADR'nin ambalajlama, karışık ambalajlama, işaretleme, ambalajların etiketlenmesi veya levhalanması ve turuncu renkli levhalama ile ilgili hükümlerine uymayan ama IMDG Kod'un hükümlerine uygun ambalajlar, konteynerler, portatif tanklar ve tank-konteynerleri, deniz taşımalarını içeren taşıma zincirinde belirli koşullara uymaları halinde kabul edildikleri hatırlatılmıştır. IMDG Kodda, deniz yoluyla patlayıcıların taşımacılığında, taşıma ünitesi başına herhangi bir sınırlama istenmemekte olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, denizyoluyla yapılan patlayıcı taşımacılığının öncesi veya sonrasında yapılan taşıma üniteleri başına yapılan sınırlamalarda sorun olduğundan bahsedilmiştir. Bu dokümanla, ADR 1.1.4.2 Bölümünün ADR 7.5.5.2.1

Bölümündeki kuralların ihlal edilmesine rağmen, bu tarz taşımalara izin verildiği anlamına gelip gelmediği konusunda Çalışma Grubunun görüşleri istenmiştir.

Çalışma Grubu, ADR 7.5.5.2.1 bölümündeki hükümlerin, Bölüm 1.1.4.2’de bahsedilen havayolu ve denizyolu ile yapılan taşımaları kapsayan taşıma zincirine de eşit şekilde uygulanması gerektiğini, bu hükümlerle ilgili muafiyet olmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tünellerde Güvenlik

Birleşik Krallık tarafından sunulan INF.37 numaralı dokümanda; tehlikeli malların denizyoluyla da taşındığı taşıma zincirinde, E kategorisi tünellerinden geçişlerinde yaşanan sorundan ve bu sorunun çözümüyle ilgili öneriden bahsedilmiştir. ADR, eğer ambalajların toplam brüt kütlesi 8 tonu geçerse, azami kütleleri 12 tonu geçen taşıma ünitelerinde sınırlı miktar işaretlemesini istemektedir. Buna rağmen deniz yoluyla yapılan taşımalarda, 01 Ocak 2012 tarihinden itibaren IMDG Kod, miktara bağlı olmaksızın, işaret konulmasını istemektedir. Bu uygulamaların uç örneği, IMDG Koda göre işaretlenmiş bir taşıma birimi, sadece bir kutu sınırlı miktarlarda tehlikeli mal içerse bile, E Kategorisi tünellerinden geçişi yasaklanabilmektedir. Eğer IMDG Koda uygun şekilde işaretlenirse, şoförün sınırlı miktar işaretlerini çıkarması veya 8 tonu aşan miktarlardaki yüklemenin kısıtlamalarına maruz kalması durumunun olduğundan bahsedilmiştir. Bu dokümanda bu sorunun çözülmesi için, ADR Bölüm 8.6.4’e bir not eklenmesi önerilmiş ve Çalışma Grubunca not üzerinde yapılan ufak değişikliklerle bu not aşağıdaki şekilde kabul edilmiştir:

“Not 2: Sınırlı miktarlardaki tehlikeli malların taşıma birimindeki miktarı toplam 8 ton brüt kütleyle aştığında, sınırlı miktarlarda paketlenen ve IMDG Koda göre işaretlenen tehlikeli malların E Kategorisi tünellerinden geçişi yasaklanmayacaktır.”⁽⁷⁰⁾

⁷⁰ Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BM-AEK) Tehlikeli Mal Taşımacılığı Çalışma Grubu (WP.15) 91. Oturumuna Katılım Görev Raporu, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü, 05/12/2011

BÖLÜM VII

TEHLİKELİ MALLARIN KARAYOLUYLA TAŞINMASI KONUSUNDA AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATI VE ULUSLARARASI HUKUKİ METİNLER İLE TÜRK MEVZUATININ KARŞILAŞTIRILMASI

Tehlikeli malların karayoluyla taşınması ile ilgili AB Müktesebatı bazı ülkelerin kendi bölgeleri için aldıkları istisnalar haricinde, karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili hukuki metin olan ADR'yi benimsemiştir. Bu nedenle AB Müktesebatı'yla Türk Mevzuatı'nı karşılaştırırken aynı zamanda ADR ile Türk Mevzuatı karşılaştırılmaktadır. “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik” (TMKTHY) hazırlanırken de ADR hükümlerinden yararlanılmıştır. Fakat TMKTHY ile ADR'nin 2011 versiyonu arasında bazı farklılıklar mevcuttur.

7.1 Farklılıkların Analizi

Tehlikeli malların karayoluyla taşımacılığı ile ilgili Türk mevzuatıyla, AB Müktesebatı ve ADR'nin farklılıklarını tek tek inceleyecek olursak;

- ADR ve Türk mevzuatı arasındaki göze çarpan ilk farklılık, ADR'de “tehlikeli mal” terimi kullanılırken, Türk mevzuatında “tehlikeli madde” teriminin kullanılmasıdır. ADR'de “tehlikeli mal” teriminin, taşınması ADR tarafından yasaklanmış veya ADR'de tanımlanmış koşullar altında taşınmasına izin verilmiş madde veya nesnelere ifade ettiği belirtilmiştir. TMKTHY'de ise tehlikeli maddelerin, ADR'nin A Ek'inin 3 üncü bölümünde yer alan maddeleri ifade ettiği belirtilmiştir. Her ne kadar TMKTHY'de “tehlikeli maddeler” terimi ile ADR'deki “tehlikeli mallar” terimi kastedilmiş olsa da, ADR'nin A Ek'inin 3 üncü bölümünde tehlikeli maddeler ve tehlikeli nesnelere olduğu için, TMKTHY'de “tehlikeli

maddeler” terimi tehlikeli nesnelere kapsamıyor gibi gözükmektedir. ADR’nin İngilizcesinde bu terim “goods” terimidir. Bu terimin Türkçe karşılığı olarak “mal”, “eşya” veya “yük” terimleri kullanılabilir fakat anlaşmanın kabul aşamasında anlaşmanın adı “Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması” olduğu için “mal” teriminin kullanılması gerekmektedir. Bu nedenlerle, Türk mevzuatında da “tehlikeli mal” teriminin kullanılması hukuki açıdan daha uygun olacaktır.

• AB Müktesebatı, dolayısıyla ADR ile Türk Mevzuatı arasındaki bir diğer önemli farklılık, tehlikeli mal taşımacılığında çok önemli bir görevi olan güvenlik danışmanları ve güvenlik danışmanlarının eğitimiyle ilgili bir Türk Mevzuatı bulunmamasıdır. Sadece TMKTHY içinde güvenlik danışmanlarıyla ilgili maddede, güvenlik danışmanı istihdam edilmesi, eğitimi, yetkilendirilmesi, görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hususların Ulaştırma Bakanlığı’nca ⁽⁷¹⁾ yayımlanacak bir tebliğ ile düzenleneceği belirtilmiştir. Güvenlik danışmanlarının taşımacılığın ADR’ye uygun biçimde yapılmasında çok önemli görevleri vardır. Bunun yanı sıra güvenlik danışmanları, tehlikeli mal taşımacılığında yer alan gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltanın düzenli eğitimden de sorumludur. Bu nedenlerle güvenlik danışmanlarıyla ilgili kapsamlı bir mevzuatın hazırlanması tehlikeli mal taşımacılığının Türkiye’de tam olarak uygulanabilmesi için çok önemlidir.

Ayrıca, Türkiye’nin AB Müktesebatına Uyum Programı’nın (2007-2013) ve Türkiye’nin Katılım Süreci İçin AB Stratejisi (2010-2011) Eylem Planı’nın Taşımacılık Politikası kısımlarında “Tehlikeli Maddelerin Taşınması Hususunda Görevli Güvenlik Danışmanlarına İlişkin Tebliğ”in çıkarılmasında yarar görülen yasal düzenlemeler arasında olduğu belirtilmiştir. Bu da güvenlik danışmanı tebliğinin en kısa sürede çıkarılmasını gerektiren başka bir nedendir.

⁷¹ 01/11/2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığın ismi “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir.

- Bir diğer önemli husus, tehlikeli mal taşımacılığı denetlemeleri ile ilgili mevzuat eksikliğinin bulunmasıdır. ADR’de otoyol kontrollerinin, anlaşmaya taraf ülkeler tarafından yapılacağı belirtilmektedir. İdari denetlemelerin anlaşmaya taraf ülkelerin yetkili otoriteleri tarafından ne şekilde yapılacağı da ADR’de bahsedilmektedir.

Ayrıca karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında denetlemeler için standart prosedürlerin yer aldığı 95/50/EC sayılı direktif ve onu değiştiren diğer AB direktiflerinde denetlemeyle ilgili hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler dışında, direktiflerde, denetlemede kullanılacak kontrol listesi, ihlaller ve risk kategorileri, ceza ve ihlallerle ilgili Komisyona gönderilecek raporun standart form örneği bulunmaktadır.^{(72) (73) (74) (75)}

TMKTHY içinde denetim ile ilgili bir bölüm bulunmaktadır fakat bu bölümde yukarıda bahsedilen tehlikeli mal taşımacılığı denetimleriyle ilgili direktiflere göre eksiklikler bulunmaktadır. Bu konuda mevzuatın tam olarak uyumlaştırılması için, bu direktiflerin hükümlerini içeren uygun bir mevzuatın hazırlanması veya mevcut mevzuatın eksik hükümleri de kapsayacak şekilde değiştirilmesi gerekmektedir. Tehlikeli mal taşımacılığını denetleyecek personelin, hazırlanan bu mevzuatı ve temel ADR bilgilerini kapsayan bir eğitimle bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

- ADR’nin 2011 versiyonunda yükümlülükler kısmında boşaltanın yükümlülükleri de bulunduğu halde, TMKTHY’de bu kısım eksiktir. Bu yönetmeliğin güncel tutulması için yönetmeliğe boşaltanın yükümlülükleriyle ilgili şartların da eklenmesi gerekmektedir.

- Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi’nde şoförlerin alması gereken eğitimin içeriği, ADR’de şoförlerin eğitimi ile ilgili kısımda istenilen gereklilikler ile birebir örtüşmektedir. Yönergede, tehlikeli mal taşıyan şoförlerin alacağı belge, SRC 5 Belgesi olarak

⁷² 95/50/EC, a.e.

⁷³ 2001/26/EC, a.e.

⁷⁴ 2004/112/EC, a.e.

⁷⁵ 2008/54/EC, a.e.

geçmektedir. Ayrıca Yönergede, ADR'den farklı olmak üzere, eğitim kurumlarının sahip olması gereken bazı ekstra özellikler bulunmaktadır.

- Yönergede, ADR'den farklı olarak, sınırlı eğitimle ilgili bir kısım bulunmamaktadır. Bu eğitimlerin uygulanması, Yetkili Otoritenin (yani Türkiye Cumhuriyeti için Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) onaylaması halinde gerçekleştirilir. Bu eğitimler daha istisnai eğitimler olduğu için ve Türkiye'de tehlikeli mal taşıyan şoförlerin eğitimlerinde uygulamaların yeni başlamasından dolayı, bu sınırlı eğitimler ilk hazırlanan mevzuatta bulunmamıştır.

BÖLÜM VIII

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tehlikeli malların karayoluyla taşımacılığı ile ilgili uluslararası düzeyde temel anlaşma, “Tehlikeli Malların Karayolu İle Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması”dır (ADR). ADR, 1957 yılında Cenevre’de imzalanmıştır. AB ülkelerinin hepsi ADR’ye taraftır. Türkiye, ADR anlaşmasına 22 Mart 2010 tarihinde taraf olmuştur. Karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında; güvenlik danışmanı, şoför, denetleyen, gönderen, taşıyan, teslim alan, yükleyen, paketleyen, dolduran, tank/konteyner/portatif tank operatörü ve boşaltan yer almaktadırlar.

Avrupa Birliği Müktesebatı’nda karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığını düzenleyen temel mevzuat, “2008/68/EC Sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı ile İlgili Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi”dir. Bu direktifte tehlikeli malların karayolu, demiryolu ve iç suyollarıyla taşınması hakkında hükümler bulunmaktadır. Direktifte tehlikeli malların karayoluyla taşınması konusunda, bazı Üye Ülkelerin ulusal taşımacılık konusunda aldıkları istisnalar hariç olmak üzere, ADR hükümleri benimsenmektedir. Bu nedenle ADR ile Türk Mevzuatı’nın arasındaki farklılıklar da incelenmiştir.

Türkiye’de tehlikeli mal taşımacılığını düzenlemek amacıyla “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik” (TMKTHY) 31/03/2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 18/12/2010 tarihli ve 27789 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile TMKTHY’nin bazı kısımları için uygulama zamanlarında değişiklik yapılmıştır.

Tehlikeli mal taşıyan şoförlerin eğitimi ile ilgili “Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi” 17/06/2010 tarihinde yayımlanmıştır.

TMKTHY, bazı ufak farklılıklar haricinde, genel olarak ADR ile (dolayısıyla AB Müktesebatı ile) uyumludur. Yönetmelikte, ADR’den farklı olarak, boşaltanın yükümlülüklerinden bahsedilmemiştir. Yönetmeliğin ADR’nin son versiyonuyla tam olarak uyumlu olması için yenilenmesi gerekmektedir.

ADR ve Türk mevzuatı arasındaki göze çarpan ilk farklılık, ADR’de “tehlikeli mal” terimi kullanılırken, Türk mevzuatında “tehlikeli madde” teriminin kullanılmasıdır. ADR’de geçen “tehlikeli mal” terimi, tehlikeli madde ve tehlikeli nesnelere kapsadığı için, bu durumda Türk mevzuatı tehlikeli nesnelere kapsamıyormuş gibi gözükebileceğinden ve bu durumun bazı hukuki sorunlara yol açabileceğinden dolayı “tehlikeli madde” teriminin, “tehlikeli mal” terimi ile değiştirilmesi gerekmektedir.

ADR ile Türk Mevzuatı arasındaki bir diğer önemli farklılık ise, tehlikeli mal taşımacılığında çok önemli bir görevi olan güvenlik danışmanlarıyla ilgili Türk Mevzuatı’nda kapsamlı bir mevzuat bulunmamasıdır. Yapılacak bu mevzuata göre güvenlik danışmanlarının eğitim sistemleri kurulabilecektir. Eğitilen bu güvenlik danışmanları, taşımacılık firmalarına, tehlikeli mal taşımacılığı ile ilgili çok geniş bir bilgi birikimi isteyen teknik konularda danışmanlık yapıp, şoför haricinde taşımacılıkta yer alacak görevlilerin eğitilmelerini sağlayacaklardır. Bu sayede tehlikeli mal taşımacılığı ADR’deki teknik şartlara tam uygun bir şekilde yapılabilecektir.

Karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında denetlemeyi düzenleyen AB direktifleri de bulunmaktadır. Türk Mevzuatı’nda tehlikeli mal taşıyan şoförleri ve taşımacılık şirketlerini denetleyeceklerle ilgili Türk Mevzuatı’nda bulunan kısım yeterli değildir. Bu konuda mevzuatın tam olarak uyumlaştırılması ve yeni mevzuata göre denetçilerin ilgili eğitimleri almaları gerekmektedir.

TMKTHY'nin 27 nci Maddesinde, ADR'de yer alan ancak Bakanlık dışında diğer kamu kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluk alanında olan tehlikeli mallarla ilgili olarak düzenlemeden veya uygulamadan sorumlu diğer kurumların, ilgili tarafların görüşleri alındıktan sonra Bakanlıkça yayımlanacak bir tebliğ ile belirleneceği söylenmektedir. Türkiye'de tehlikeli mal taşımacılığı faaliyetlerinin etkin bir şekilde uygulanması için bu sorumlu kurumların belirlenip, sorumlu olacak kurumların kendi görevleriyle ilgili mevzuat çalışmalarını yapmaları, personellerini eğitmeleri ve uygulamalara başlamaları gerekmektedir. Şu an itibariyle bazı hükümleri ile tehlikeli mal taşımacılığıyla bağlantısı olan mevzuatlar EK-1'de verilmiştir. Bu mevzuatlarda da uyumun sağlanması, çelişkilerin giderilmesi gerekmektedir.

Ayrıca tehlikeli mal taşımacılığında uygulamaların, konuyla ilgili bütün kurumların ve özel sektörün ortak görüşleri ışığında bütün tarafların en fazla memnun olacakları şekilde yapılmasını sağlamak için bazı konularda danışma kurulları oluşturulabilir. Bu kurul üyeleri ADR'nin kendileri ile ilgili kısımlarını yorumlamalıdır. Bu kurullar tehlikeli malların sınıflandırılması, birlikte yükleme kuralları; tehlikeli malların paketlenmesi, paketlerin üretimi, onaylanması; tank üretimi, tip onayının verilmesi, muayene onayı ve periyodik bakım araçların sertifikasyonu; Sınıf 1 (patlayıcı) tehlikeli mallara ilişkin özel hükümler; Sınıf 7 (radyoaktif) tehlikeli mallara ilişkin özel hükümler; eğitimler; güzergahlar; muafiyetler; risk değerlendirme ve kazalar; bulaşıcı maddeler konularında olabilir.

Son tahlilde, Türkiye'de karayolu taşımacılığının çevre ve insanlar için daha güvenilir olmasını sağlamanın yolu, karayoluyla tehlikeli mal taşımacılığında ADR hükümlerinin uygulanmasıdır. Bu sayede, tehlikeli malların taşınmasında çevrenin ve insanların görebileceği zararlardan mümkün olan en az şekilde etkilenmesi sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BM-AEK) Tehlikeli Mal Taşımacılığı Çalışma Grubu (WP.15) 91. Oturumuna Katılım Görev Raporu, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü, 05/12/2011

BM Model Düzenlemeleri, <http://www.unece.org/transport/areas-of-work/dangerous-goods/legal-instruments-and-recommendations.html>, 27/01/2011

IMDG Kod, http://www5.imo.org/SharePoint/mainframe.asp?topic_id=158, 28/01/2011

Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi, Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü, 17/06/2010, (Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.kugm.gov.tr/BLSM_WIYS/KUGM/tr/Belgelik/Mevzuat/Yonergeler/20100617_140143_2769_1_64.doc, 28/01/2011)

Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönetmeliği, 25572 sayılı Resmi Gazete, 03 Eylül 2004

“Review of the Implementation of OSCE Commitments in the Economic and Environmental Dimension - Transport of Dangerous Goods”, United Nations Economic Commission for Europe, Sixteenth OSCE Economic and Environmental Forum, Prague, Czech Republic, 19-21 Mayıs 2008

Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik, 26479 sayılı Resmi Gazete, 31/03/2007

Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 27789 sayılı Resmi Gazete, 18/12/2010

Tehlikeli malların havayoluyla taşınması, Transport of dangerous goods by air, Guidance appropriate for flight crew to aid general familiarisation training, 2002, sf. 8, (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.caa.co.uk/docs/33/CAP675.PDF>, 28/01/2011)

Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), 2011. (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://live.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr2011/11contentse.html>, 30/05/2011)

TÜİK, Ulaşım yollarına göre yük ve yolcu taşınması tablosu (Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=52&ust_id=15, 18/01/2011)

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 28102 sayılı Resmi Gazete, 1/11/2011

UNECE, (Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://live.unece.org/trans/danger/danger.html>), 28/04/2011

UNECE Ülke Bilgisi, http://live.unece.org/trans/danger/publi/adr/country-info_e.html, 28/05/2011

95/50/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler adlı ve 95/50/EC sayılı Konsey Direktifi, 6 Ekim 1995

2001/26/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2001/26/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, 7 Mayıs 2001

2004/112/EC, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı Ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifine Teknik Gelişmeleri Uyarlayan 2004/112/EC sayılı Komisyon Direktifi, 13 Aralık 2004

2008/54/EC, Komisyona Uygulama Yetkileri Verilmesi Hakkında, Karayoluyla Tehlikeli Mal Taşımacılığında Denetlemeler İçin Standart Prosedürler Adlı ve 95/50/EC Sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 2008/54/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, 17 Haziran 2008

2008/68/EC, “Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifi”, 24 Eylül 2008

2009/240/EC, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 4 Mart 2009

2010/61/EU, 2008/68/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Direktifini Bilimsel Ve Teknik Gelişmelere İlk Defa Uyarlayan, 2010/61/EU sayılı Komisyon Direktifi, 2 Eylül 2010

2010/187/EU, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 25 Mart 2010

2011/26/EU, 2008/68/EC sayılı Tehlikeli Malların Karasal Taşımacılığı Konusunda Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi Direktifine göre Üye Ülkelerin belirli istisnaları kabul etmesine izin veren Komisyon Kararı, 14 Ocak 2011

TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI İLE İLGİLİ DİĞER MEVZUAT

Kanunlar:

- 4925 sayılı “Karayolu Taşıma Kanunu”, Resmi Gazete Tarihi: 19.07.2003 Sayısı: 25173
- 2918 sayılı “Karayolları Trafik Kanunu”, Resmi Gazete Tarihi: 18.10.1983 Sayısı: 18195
- 5307 sayılı “Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu Ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Resmi Gazete Tarihi: 13.03.2005 Sayısı: 25754
- “Deniz Çevresinin Petrol Ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale Ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun”, Resmi Gazete Tarihi: 11.03.2005 Tarihi: 25752

Tüzükler:

- 87/12028 sayılı “Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle, Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük”
- “Radyasyon Güvenliği Tüzüğü”, Resmi Gazete Tarihi: 07.09.1985 Sayısı: 18861

Yönetmelikler:

- “Denizyoluyla taşınan tehlikeli yüklere ilişkin uluslararası kod kapsamında eğitim ve yetkilendirme yönetmeliği”, (Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) , Resmi Gazete Tarihi: 11.02.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28201

- “Karayolları Trafik Yönetmeliği”, Resmi Gazete Tarihi: 18.07.1997 Sayısı: 23053 Mükerrer
- “Karayolu Taşıma Yönetmeliği”, Resmi Gazete Tarihi: 11.06.2009 Sayısı: 27255
- “Karayolları Genel Müdürlüğünün Sorumluluğu Altında Bulunan Otoyollar İle Erişme Kontrolünün Uygulandığı karayollarında Geçiş Ücretlerinin Belirlenmesi Ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik”, (Karayolları Genel Müdürlüğü), Resmi Gazete Tarihi: 14.05.2012 Sayısı: 28292
- “Karayolunda Tehlikeli Maddelerin Taşınması İçin Tasarlanan Motorlu Araçlar Ve Römorkları İle İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (98/91/AT)”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 11.05.2003 Resmi Gazete Sayısı: 25105
- “Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 14.03.2005 Sayısı: 25755
- “Tehlikeli Maddeler ve Müstahzarlara İlişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 26.12.2008 Sayısı: 27092 Mükerrer
- “Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 26.12.2008 Sayısı: 27092 Mükerrer
- “Radyoaktif Maddenin Güvenli Taşınması Yönetmeliği”, (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu), Resmi Gazete tarihi: 08.07.2005 Sayısı: 25869
- “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 24.08.2011 Sayısı: 28035
- “Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 19.04.2005 Sayısı: 25791
- “Basınçlı Ekipmanlar Yönetmeliği (97/23/AT)”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 22.01.2007 Sayısı: 26411

- “Taşınabilir Basınçlı Ekipmanlar Yönetmeliği (99/36/AT)”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 05.06.2002 Sayısı: 24776
- “Basit Basınçlı Kaplar Yönetmeliği (87/404/AT)”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 30.12.2006 Sayısı: 26392
- “Aerosol Kaplar Yönetmeliği”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 29.11.2000 Sayısı: 24246
- “Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği (76/464/AB)”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 26.11.2005 Sayısı: 26005
- “Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 26.12.2008 Sayısı: 27092
- “Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 30.07.2008 Sayısı: 26952
- “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 22.07.2005 Sayısı: 25883
- “Kimyasalların Envanteri Ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 26.12.2008 Sayısı: 27092 Mükerrer
- “Atık Pil Ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği”, (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 31.08.2004 Sayısı: 25569
- “Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik Ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği”, (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)), Resmi Gazete Tarihi: 03.05.2012 Sayısı: 28281
- “Sivil Kullanım Amaçlı Patlayıcı Maddelerin Belgelendirilmesi Piyasaya Arzı Ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik (93/15/AT)”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) Resmi Gazete Tarihi: 15.10.2002 Sayısı: 24907
- “Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Lpg) Piyasası Eğitim Yönetmeliği”, EPDK, Resmi Gazete Tarihi: 25.03.2006 Sayısı: 26119

- “Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Lpg) Piyasası Lisans Yönetmeliği”, EPDK, Resmi Gazete Tarihi: 16.09.2005 Sayısı: 25938
- “Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği”, (EPDK), Resmi Gazete Tarihi: 17.06.2004 Sayısı: 25495
- “Enfeksiyöz Madde İle Enfeksiyöz Tanı Ve Klinik Örneği Taşıma Yönetmeliği”, (Sağlık Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 25.09.2010 Sayısı: 27710

Tebliğler:

- “Tehlikeli Maddeler İçin Yaptırılacak Zorunlu Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Tarife ve Talimat Tebliği”, Başbakanlık, Resmi Gazete Tarihi: 09.05.2010 Sayısı 27576
- “Tanker Temizleme Tesisleri Tebliği”, (Orman Ve Su İşleri Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 29.01.2009 Sayısı 27125
- “Basıncılı Gaz Tüplerinin Periyodik Muayene, Deney Bakım ve Tamiri Yeterlilik Belgesi Verilmesine İlişkin Tebliğ”, (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Resmi Gazete Tarihi: 19.04.2011 Sayısı 27910

Genelge:

- 2011/49 sayılı, 28/10/2011 tarihli, Denizcilik Müsteşarlığı'nın “IMDG Kod Kapsamında Eğitim Alacak Personel” konulu Genelgesi.

Genel Emir:

- “Tehlikeli Maddelerin Demiryolu İle Taşınması, Yükletilmesi, Boşaltılması Ve Depolanmasına Ait 505 Numaralı Genel Emir”, (TCDD, Yük Dairesi Başkanlığı)